



SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Saku Koivulahti

Rahoituslaskelmamallin luominen osana tilitoimiston kehittämistä

Case: Fitrail Oy

Opinnäytetyö

Kevät 2021

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tradenomi (AMK), Liiketalous



SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketalouden ja kulttuurin yksikkö

Tutkinto-ohjelma: Liiketalouden koulutusohjelma

Tekijä: Saku Koivulahti

Työn nimi: Rahoituslaskelmamallin luominen osana tilitoimiston kehittämistä: Case Fitrail Oy

Ohjaaja: Erkki Kytönen

Vuosi: 2021

Sivumäärä:

Liitteiden lukumäärä: -

Tänä päivänä digitalisoitumisen on ollut yhteiskuntaa puhuttava aihe. Myös yritysten toiminnan tehostaminen ja kannattavuuden kasvattaminen on herättänyt ammattipiireissä keskustelua, minkä vuoksi rahoituslaskelmamalli tilitoimiston palvelujen kehittämiseksi oli ajankohtainen aihe. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Fitrail Oy. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää kohdeyritykselle rahoituslaskelmamalli asiakkaan (jäljempänä Yritys X) rahoituslaskelman tehokkaaseen laatimiseen. Rahoituslaskelma laadittiin Yritys X:n pääasiakkaan vaatimuksesta. Tuotettu rahoituslaskelmamalli testattiin Yritys X:n mennyttä tilinpäätösinformaatiota käyttäen. Rahoituslaskelmamalli toimii toimeksiantajan mallipohjana Yritys X:n tulevaisuuden rahoituslaskelmien laatimisessa.

Opinnäytetyön teoriaosuuden teemoina olivat tilitoimiston muuttuvat palvelut ja rahoituslaskelma. Tilitoimiston osalta tutkittiin sen kehityksen suuntaa palveluntarjoajana. Rahoituslaskelman teoriaosuudessa tutkittiin lainsäädäntöä, ohjeistusta sekä laatimistyyliä. Teorialukujen tarkoituksena oli luoda pohja rahoituslaskelmamallin laadintaan.

Opinnäytetyön empiirinen osuus toteutettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen. Tutkimuksessa haastateltiin toimeksiantajaa, jolla on pitkä työkokemus sekä akateemiset valmiudet taloushallinnon alalta. Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna, jonka avulla pyrittiin saamaan vastauksia rahoituslaskelmamallin hyötyihin muuttuvan tilitoimiston palveluiden kehittämisessä. Haastattelun kohteena oli työn toimeksiantaja, Fitrail Oy:n toimitusjohtaja. Haastattelusta selvisi, että toimeksiantajan mukaan rahoituslaskelmamalli vastaa toimeksiantoa sekä tuo ajansäästöä rahavirtalaskelmien laatimisessa.

¹ Asiasanat: tilitoimisto, rahoituslaskelma, tapaustutkimus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Business Management

Author: Saku Koivulahti

Title of thesis: The statement of cash flows as part of developing an accounting firm: Case Fitrail Oy

Supervisor: Erkki Kytönen

Year: 2021

Number of pages:

Number of appendices:

Today, digitalization has been a lot, discussed topic in society. Improving the efficiency of business operations and increasing profitability has also been discussed in professional circles, for which the creation of a statement of the cash flows model for the development of the services of an accounting firm was a topical issue. The thesis was commissioned by Fitrail Oy. Based on the thesis, the aim was to develop a statement of cash flows model for the target company for the efficient preparation of the statement of cash flows by a client (hereinafter Company X). The cash flow statement was prepared at the request of Company X's main client. The generated statement of cash flows model was tested using Company X's previous financial statements information. The cash flow statement model serves as a model for the commissioner for preparing Company X's future financial statements.

The themes of the theoretical part of the thesis were the changing services of the accounting firm and the statement of cash flows. With regard to the accounting firm, the direction of its development as a service provider was studied. The legislation, guidelines and the drafting style of statement of cash flows were studied based on the theoretical section. The aim was to create a basis for the preparation of the statement of cash flows model.

The empirical part of the thesis was carried out with a qualitative research method. The study interviewed the commissioner, with long work experience and academic skills in the field of financial management. The interview was conducted as a semi-structured interview to find out the benefits of the statement of cash flows model for the development of the services of a changing accounting firm. The interviewee was the CEO of Fitrail Oy. It emerged from the interview that, according to the commissioner, the cash flow model corresponds to the commission and allows time savings in preparing cash flow statements. The statement of cash flows model serves as the commissioner's model for preparing Company X's future statements of cash flows.

¹ Keywords: accounting company, statement of cash flows, case study

SISÄLTÖ

| | |
|---|----|
| Opinnäytetyön tiivistelmä | 1 |
| Thesis abstract | 2 |
| SISÄLTÖ | 3 |
| Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo | 5 |
| 1 JOHDANTO | 6 |
| 1.1 Yleistä | 6 |
| 1.2 Aikaisempia tutkimuksia | 6 |
| 1.3 Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne | 10 |
| 2 TILITOIMISTON MUUTTUVAT PALVELUT | 12 |
| 2.1 Tilitoimisto käsitteenä | 12 |
| 2.2 Tilitoimiston palvelut | 13 |
| 2.3 Tilinpäätös..... | 15 |
| 2.3.1 Tuloslaskelma | 15 |
| 2.3.2 Tase | 16 |
| 2.4 Tilitoimiston digitalisoituminen | 17 |
| 2.5 Verotuksen näkökulma..... | 18 |
| 3 RAHOITUSLASKELMAN LAADINTA JA KÄYTTÖ TILITOIMISTOSSA... | 20 |
| 3.1 Rahavirtojen kolmijako | 20 |
| 3.1.1 Liiketoiminnan rahavirta | 22 |
| 3.1.2 Investointien rahavirta | 24 |
| 3.1.3 Rahoituksen rahavirta | 25 |
| 3.2 Laadintamenetelmä..... | 27 |
| 4 RAHOITUSLASKELMAMALLIN SUUNNITTELU TOIMEKSIANTAJALLE | 28 |
| 4.1 Toimeksianto..... | 28 |
| 4.1.1 Toimeksiantajan palvelut..... | 28 |
| 4.1.2 Toimeksiannon esittely | 29 |
| 4.1.3 Toimeksiannon syyt ja tavoitteet..... | 29 |

| | | |
|-------|--|----|
| 4.2 | Tutkimusmenetelmä | 30 |
| 4.2.1 | Teemahaastattelun toteutus..... | 30 |
| 4.2.2 | Tutkimustulosten käsittely | 31 |
| 4.3 | Rahoituslaskelmamallin laadinta prosessina | 31 |
| 4.3.1 | Apulaskelmat | 32 |
| 4.3.2 | Tilinpäätösmateriaalit | 34 |
| 4.3.3 | Suora rahoituslaskelmamalli | 37 |
| 4.3.4 | Toimeksiantajan teemahaastattelu | 40 |
| 4.3.5 | Haastattelutulokset | 41 |
| 4.4 | Johtopäätökset..... | 47 |
| 5 | YHTEENVETO | 48 |
| | LÄHTEET | 50 |

Kuva-, kuvio- ja taulukkuuettelo

| | |
|---|----|
| Kuva 1. Kaksi perinteistä tuloslaskelmaa. (Loth, R 2021)..... | 16 |
| Kuva 2. Kirjanpitolautakunnan suoran rahoituslaskelman esimerkki liiketoiminnan rahavirrasta. (Kirjanpitolautakunta 2007, 7.1.2). | 23 |
| Kuva 3. Kirjanpitolautakunnan suoran rahoituslaskelman esimerkki investointien rahavirrasta. (Kirjanpitolautakunta, 2007. 7.1.2). | 25 |
| Kuva 4. Kirjanpitolautakunnan suoran rahoituslaskelman esimerkki rahoituksen rahavirrasta (Kirjanpitolautakunta 2007. 7.1.2). | 26 |
| Kuva 5. Rahoituslaskelmamallin apulaskelmat. | 34 |
| Kuva 6. Yritys X:n tuloslaskelma ajalta 1.7.2015–30.6.2016 sekä 1.7.2016–30.6.2017. | 35 |
| Kuva 7. Yritys X:n tase tilikausien loppuilta 30.6.2016 ja 30.6.2017. | 36 |
| Kuva 8. Yritys X:n rahoituslaskelma. | 39 |
| | |
| Kuvio 1. Tutkimuksen rakenne..... | 31 |

Kuvaotsikkoluettelon hakusanoja ei löytynyt.

1 JOHDANTO

1.1 Yleistä

Tilitoimiston rooli asiakkaiden kirjanpidon ja muiden taloushallinnon palveluiden tarjoajana on pitkään ollut lähinnä rutiininomaisten suoritteiden tarjoamista, mutta digitalisoitumisen myötä ollaan siirtymässä enemmän konsultoivampaan suuntaan. Tästä on kuitenkin puhuttu jo kauan aikaa, eikä vieläkään olla päästy muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta edes lähelle täyttä rutiininomaisen laskennan automatisaatiota. Suunta on kuitenkin selvä, vaikka aikamääreet eivät olekaan tähtiin kirjoitetut – tilitoimistojen tarjoamat rutiininomaiset työt tulevat automatisoitumaan, joten kirjanpitäjien tehtävät tulevat olemaan enemmän konsultoinnin kaltaista neuvontaa.

Aiheen tärkeys perustuu siihen, että rahoituslaskelma monesti jätetään huomiotta yrityksen talouden arvioinnissa, vaikka se on yksi informatiivisimmista mittareista. Sitä käytetään yrityksen rahavirtojen selvittämiseen ja täten saadaan tilinpäätöksen lisäksi arvokasta informaatiota. Kehittämistavoitteena on toimeksiantajan toiminnan tehostaminen kyseisellä rahoituslaskelmamallilla. Teoksen tavoitteena on tutkia rahoitusmallin tuoman tehokkuuden ja kannattavuuden kasvua.

Opinnäytetyö toteutetaan case- eli tapaustutkimuksena, jonka aiheena on rahoituslaskelmamallin luominen toimeksiantajalle. Sille luodaan siis valmis rahoituslaskelmamalli, jota se voi käyttää jatkossa asiakasyrityksensä rahoituslaskelman luomiseen. Toimeksiantajan asiakasyritys (Yritys X) toimii erään pörssiyhtiön alihankkijana, joka vaatii siltä rahoituslaskelman jokaiselta kvartaalilta. Toimeksiantaja toivoo myös, että rahoituslaskelmamalli olisi helposti muokattavissa myös toisia yhtiömuotoja varten.

1.2 Aikaisempia tutkimuksia

Rahoituslaskelmaa on tutkittu muutamissa opinnäytetöissä viime vuosina. Yhdistyksen rahoituslaskelmaa tilitarkastuksen näkökulmasta on tutkinut Markus Huhtala (2019).

Opinnäytetyö käsittelee ensin tilintarkastuksellisessa mielessä yhdistyksen kannalta tärkeitä ilmiöitä, jonka jälkeen teoriaosuudessa sivutaan lainsäädäntöä ja käytäntöjä rahoituslaskelmaan liittyen.

Huhtalan (2019) mukaan malli on tilintarkastusmielessä riittävä antamaan taloudellisen kuvan yhdistyksen tilanteesta, ja itse laadittu rahoituslaskelma on vahva tilintarkastusevidenssi rahoituslaskelman tilintarkastukseen.

Opinnäytetyössä tuotetaan teoriaosuuden ja haastattelujen pohjalta rahoituslaskelmamalli, mutta tilitoimiston kehittämistä siinä ei käsitellä.

Toni Lemettisen (2016) opinnäytetyössä tutkitaan toiminnanohjausjärjestelmien ja rahoituslaskelman yhdistämistä tapaustutkimuksena. Opinnäytetyön toimeksiantajansa ratkaisut tähtäävät yritysten kilpailukyvyn tehostamiseen vähentämällä työmäärää, joten on pääteltävissä, että tapauksen tarkoituksena on kehittää toimeksiantajan palveluita rahoituslaskelmamallin avulla.

Lemettisen (2016) mukaan rahoituslaskelman tuottaminen suoraan toiminnanohjausjärjestelmästä on teoriassa mahdollista, mutta käytännössä ei. Lemettinen kuitenkin jatkaa, että se voisi kuitenkin olla tulevaisuudessa mahdollista, mutta se vaatii sen, että yritystä ottaessa järjestelmään tulisi tilikartat tehdä riittävän tarkasti, jotta järjestelmä pystyy tuottamaan rahoituslaskelman tilikartasta löytyvistä luvuista.

Ongelmana opinnäytetyössä oli se, että siinä oli käytetty yritys X:n tilinpäätöstietoja, jotka eivät olleet tarpeeksi kattavat, jonka vuoksi rahoituslaskelman laatiminen ei onnistunut. Mikäli jo alkuvaiheessa olisi otettu edellä mainittu asia huomioon, niin laskelman laatimisella olisi ollut paremmat mahdollisuudet onnistua. Tulevaisuudessa on siis hyvinkin mahdollista, että rahoituslaskelman laatiminen toiminnanohjausjärjestelmästä onnistuu moitteetta, kunhan tilinpäätöstiedot ovat tarpeeksi laajat ja erät oikein esitelty.

Veera Lahti (2018) tutki opinnäytetyössään tilitoimiston muutosprosessia kohti sähköistä taloushallintoa. Työssä kartoitettiin toimeksiantajalle tilitoimiston sähköisen taloushallinnon siirtymisen vaiheita ja konkreettisia toimenpiteitä.

Lahden (2018) mukaan projekti vaatii paljon sellaisia resursseja, joita tilitoimistolla ei ole ollut riittävästi käytössään. Haastatteluista kävi ilmi, että muutosprosessin laajuus ja haastavuus on yllättänyt tilitoimiston. Työssä arvioitiin tulevaisuuden näkymät kuitenkin positiiviseksi.

Lahden (2018) mukaan suuret yritykset ja organisaatiot ovat ensimmäisiä, joilla on resursseja työtapojen kehittämiseen ja uusien tehokkaiden toiminnanohjausjärjestelmien käyttöönottoon. Lahti jatkaa, että pysyäkseen yhteiskunnan mukana – toimittajien ja asiakkaiden tulee olla valmiita tiettyihin sähköisiin muutoksiin, ja näissä muutoksissa apuna on tilitoimisto.

Tilitoimisto digiloikan esteenä tai hidasteena voi olla siis resurssien puute. Tilitoimistojen digitalisoituminen on kuitenkin selkeästi polku, jota halutaan kulkea.

Arnold ym. (2018) tarkastelevat tutkimuksessaan kohdeyritysten taloutta kahdeksalla perinteisistä talouden tunnusluvusta poikkeavalla kassavirtaperusteisella suhdeluvulla. Suhdelukuja ovat:

- Cash Return on Assets
- Cash Flow Margin
- Cash Return Ratio
- Earnings Quality Ratio
- Cash Flow / Dividend Coverage Ratio
- Cash Debt Coverage Ratio
- Capital Intensity Ratio
- Capital Expenditures Ratio

Arnold ym. (2018) toteavat perinteisen rahavirtalaskelman ja sen suhdelukujen kertovan tärkeää dataa yhtiön rahavirroista, mutta avaavat myös sen epäkohtia ja kehityskohtia. He lisäävät, että yhteisen kokoisia rahavirtalaskelmia tulisi tutkia enemmän, jotta voitaisiin oikeuttaa niiden käyttö oppikirjoissa ja ammattiympäristössä.

Lisäksi edellä mainituista suhdeluvuista voisivat niin pääomasijoittajat kuin alan ammattilaisetkin, ottaa hyötykäyttöön toiminnassaan tai edes lähempään tarkasteluun, jossa selvittäisivät niiden tuomia mahdollisia hyötyjä omaan toimintaan.

Schiava ym. (2020) tarkastelevat artikkelissaan tilitoimistojen innovaatiokykyä Brasilian markkinoilla niiden käyttäessä digitaalista teknologiaa tekniikan kehittämisessä, liiketoimintojen hallinnassa ja maksuliikenteen mahdollisuuksissa. Schiava ym. (2020) haastattelivat yritysten pääjohtajia ja keräsivät institutionaalisia ja ulkoisia asiakirjoja maan ja kansainvälisen kirjanpidon kontekstin innovaatiosta. He saivat selville, että kirjanpito aloittanut perinteisen polun kohti digitaalista innovaatiota osoittaen arvon, jonka teknologiaratkaisut voivat synnyttää, kun sitä hyödynnetään liiketoiminnassa.

Lisäksi edellä mainittu antaa hyvin vahvistusta käsitteelle, jonka mukaan digitalisaation ja automaation tuomat hyödyt niin tilitoimistojen kuin muidenkin liiketoimialojen ovat suuret.

Paulasalo (2017) kartoitti kyselytutkimuksen avulla tilitoimistopalvelujen kehittämistarpeita Seinäjoen alueen mikroyrityksille. Työssä oli tavoitteena kehittää toimeksiantajana toimivan tilitoimiston palveluita tämän päivän mikroyritysten tarpeiden mukaiseksi.

Paulasalon (2017) mukaan tutkimuksesta kävi ilmi, että mikroyritysten käytetyimmät tilitoimiston palvelut olivat kirjanpito, tilinpäätös, verotus ja palkanlaskenta. Paulasalo jatkaa, että myös analysointiin, ennustamiseen ja muihin konsultointipalveluihin löytyi asiakkailta kiinnostusta.

Yhteenvetona voi todeta, että perinteiset lakisääteiset yrityksen talouden raportointia koskevat palvelut olivat selkeästi käytetyimpiä, mutta positiivisena yllätyksenä myös muut konsultointiin liittyvät palvelut olivat herättäneet kiinnostusta.

Mela-Vainio (2015) kehitti opinnäytetyössään rahoitusneuvonnan tueksi oppaan, jolla on tarkoitus kehittää toimeksiantajan palveluntarjontaa. Oppaan tarkoituksen on luoda työntekijöille tietopaketti, jota he voivat hyödyntää asiakkaiden rahoitusneuvonnassa – niin perinteisessä muodossa kuin erityistilanteissa.

Tutkimuksessa etsittiin vastauksia siihen, että millaista rahoitusneuvontaa yritykset tarvitsevat eri elinkaaren vaiheissa ja mikä on tilitoimiston osuus siinä? Mela-Vainion (2015) mukaan tutkimuksessa selvisi, että aloittelevan yrityksen rahoitusneuvonta keskittyy paljon rahoituslähteiden etsintää, kun taas toiminnassa olevan yhtiön tarpeet käsittävät lähinnä yrityksen kannattavuuden ja maksuvalmiuden varmistamista. Mela-Vainio jatkaa, että vastaus kysymykseen tilitoimiston roolista rahoitusneuvonnassa vaihtelee lähinnä asiakkaan toivomuksen mukaan, mutta uskoo tilitoimiston roolin kasvavan rahoitusneuvonnassa, sillä rahoituksen saanti ja takaisinmaksukyky on monimutkaistunut.

Yhteenvetona voin todeta, että uskon tutkimustulosten olevan hyvin yhdenmukaiset yleisten rahoitusalan ajatusten kanssa – koskien rahoitusneuvonnan tarpeita yritysten rahoituksen hallinnoinnissa. Lisätään vielä, että tilitoimiston rooli voisi tulevaisuudessa laajeta myös yritysten rahoittajan rooliin, jolloin asiakkaat voisivat lainata toisille asiakkaille rahaa saaden tuottoa kassavaroille ja rahoitusta tarvitsevat yritykset saisivat lainaa. Tilitoimisto toimisi niin sanotusti välikätenä hoitaen hallinnoinnin ja ratkaisisi asiakkaidensa rahoitus- ja tuottotarpeet.

1.3 Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne

Tämä opinnäytetyö tehdään toimeksiantona Fitrail Oy:lle, joka toimii tilitoimistoalalla. Keskeisin opinnäytetyön tavoite on kehittää toimeksiantajan tilitoimiston liiketoimintaa luomalla sille toimiva rahoituslaskelmamalli, johon tarvitsee tuoda vain tuloslaskelma ja tase, ja laskelmamalli ratkaisee apulaskelmat, rahavirrat sekä rahavarojen muutoksen automaattisesti.

Erityisen opinnäytetyöstä tekee sen, että rahoituslaskelmamallin tuomia hyötyjä tilitoimiston kehityksen ja toiminnan tehostamisen kannalta ei ole juurikaan tutkittu. Tämän vuoksi opinnäytetyötä voidaan pitää ainakin tilitoimistojen kannalta merkittävänä.

Empiirisen osan kannalta keskeisintä on teemahaastattelun avulla saada selville rahoituslaskelmamallin hyödyt toimeksiantajan liiketoiminnan kehittämisen kannalta. Tavoitteena on, että edellä mainitulla laskelmamallilla toimeksiantaja säästäisi arvokasta aikaansa rahoituslaskelman laadinnassa.

Opinnäytetyö jakautuu viiteen lukuun, joista ensimmäisessä käsitellään toimeksiantoa yleisellä tasolla, aikaisempia tutkimuksia sekä opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne. Toinen luku käsittelee työn teoreettista osaa, ja sen aiheena on tilitoimiston palvelujen muutos. Sen tarkoituksena on kuvata tilitoimistoa ja sen palveluita tällä hetkellä sekä tulevaisuudessa. Luvussa myös esitetään lukijalle, mistä on kyse tilitoimistossa ja sen palveluissa. Kolmas luku on myös osa teoreettista osaa ja siinä käsitellään rahoituslaskelmaa yleisellä tasolla. Luvussa käsitellään muun muassa rahoituslaskelman lainsäädäntöä, ohjeistusta sekä laadintamenetelmää. Neljänteen lukuun sisältyy empiirinen osuus. Siinä esitellään toimeksiantaja, avataan opinnäytetyötä koskevan rahoituslaskelmamallin syitä ja tavoitteita sekä kerrotaan alkutiedot. Tämän jälkeen luvussa keskitytään toimeksiantona olleen rahoituslaskelmamallin laadintaan ja kerrotaan sen luominen vaihe vaiheelta. Luvun lopussa avataan teemahaastattelu ja analysoidaan tulokset johtopäätöksiksi. Viides luku koostuu opinnäytetyön yhteenvedosta, johon kerätään ja tiivistetään kyseinen tapaus.

2 TILITOIMISTON MUUTTUVAT PALVELUT

Tässä luvussa keskitytään teoreettiseen viitekehykseen, jonka aiheena on tilitoimiston muuttuvat palvelut. Aihe sisältää perehtymisen tilitoimiston palveluihin ja niiden kohtaamaan muutokseen. Aluksi perehdytään tilitoimistoon käsitteenä, jonka jälkeen sen tuottamiin palveluihin. Tämän jälkeen tilitoimiston digitalisoituminen on tarkasteltavana.

Tilitoimiston asiakaskunta koostuu lähinnä pk-yrityksistä, joilla ei ole omaa taloussektoria hoitamassa taloushallinnon tehtäviä. Tämän vuoksi yritetään säästää käyttämällä tilitoimistoa vain lakisääteisten kirjanpidon velvoitteiden hoitamiseen. Tämänlaisilta yrityksiltä jää silloin arvokasta informaatiota taloutensa tilanteesta saamatta. Myös rahoituslaskelma on yksi tällaisista liian vähän käytetyistä informaatiota tuottavista laskelmista. Sen laskemisella ei siis ainoastaan tuoda hyötyä tilitoimiston liiketoimintaan laskujen myötä, vaan luodaan asiakasyritykselle arvokasta tietoa sen rahavirroista ja niiden muutoksista.

Tilitoimiston rooli asiakkaiden kirjanpidon ja muiden taloushallinnon palveluiden tarjoajana on pitkään ollut lähinnä rutiininomaisten suoritteiden tarjoamista, mutta digitalisoitumisen myötä ollaan siirtymässä enemmän konsultoivampaan suuntaan. Tilitoimistojen tarjoamat rutiininomaiset työt automatisoituvat, joten kirjanpitäjien tehtävät tulevat olemaan enemmän konsultoinnin kaltaista neuvontaa. Rahoituslaskelma on yksi rutiininomaisena pidettävä tilitoimiston tarjoama palvelu, jota ei valitettavasti ole toiminnanohjausjärjestelmien palveluntarjonnassa niin kattavasti kuin toivoisi. Tämän vuoksi tällaisen rahoituslaskelmamallin luominen toimeksiantajalle Fitrail Oy:lle onkin välttämätön toiminnan kehityksen kannalta. Tässä kappaleessa käsitellään tilitoimiston toiminnan ja palveluiden kehittämisestä.

2.1 Tilitoimisto käsitteenä

Tilitoimisto on perinteisesti taloushallinnon palveluita tarjoava liikkeenharjoittaja. Teittinen (2019) esittää, että tilitoimisto on yrittäjälle keskeinen taloushallinnollisten asioiden hoitaja, niin kirjanpidossa, palkkojen laskennassa kuin osto- ja myyntireskontrien hoitamisessa. Lisään, että tilitoimisto tarjoaa useasti myös edellä mainitsemattomia taloudellista

informaatiota tuottavia laskelmia ja niiden selventämistä asiakkaalle. Kyseisiä laskelmia ovat esimerkiksi rahoituslaskelma, tilinpäätösanalyysin tunnusluvut ja kassavirtaennusteet.

Tilitoimisto on rahoittavan tahon lisäksi yrittäjän toiminnan mahdollistava ja taloudellisen informaation tuottava merkittävä yhteistyöelin, jotkut sanovat sen olevan jopa yrittäjän epävirallinen kumppani.

2.2 Tilitoimiston palvelut

Taloushallintoliiton (2018) mukaan tilitoimiston palvelut voidaan jakaa neljään osaan:

1 Tilinpäätös ja juokseva kirjanpito.

Palveluun kuuluu liiketapahtumien ja tositteiden kirjauskäsittely sekä sovitut päivittäiset tai viikoittaiset palvelut sekä lakisääteiset kuukausittaiset ja vuosittaiset viranomaisraportit kuten alv-raportit, tilinpäätökset ja veroilmoitukset. On tärkeää sopia erikseen, millaisia raportteja yrittäjä tarvitsee ja haluaa kirjanpidosta.

2 Palkanlaskenta.

Tilitoimisto laskee asiakkaan puolesta palkat ja työnantajasuoritukset. Peruspalveluun kuuluu lisäksi palkkalaskelman eli tilinauhan lähettäminen ja viranomaisilmoitukset eri jaksoilta. Lisäksi voi sopia lisäpalveluista kuten Kela-hakemukset, Tilastokeskuksen raportointi, jäsenmaksuasiat, ulosottoasiat sekä muut henkilöstöhallinnossa seurattavat asiat, kuten esim. koulutuspäivien ja sairauslomapäivien erillisseuranta henkilöittäin/henkilöryhmittäin.

3 Kokonaisvaltainen liikekirjanpidon eli ulkoisen laskennan palvelu.

Tilitoimistossa hoidetaan kaikki asiakkaan taloushallintoon kuuluvat asiat; maksatus, palkanlaskenta, myyntien ja ostolaskujen käsittely. Syvimmillään tilitoimiston tuki voi ulottua yrityksen tilausprosessista sähköiseen pysyväisarkistointiin.

4 Sisäinen laskenta eli johdon laskentatoimi.

Kun tarvitset apua liiketoimintasi suunnittelussa tai esimerkiksi tuote- tai asiakaskannattavuuksien laskennassa, ovat sisäisen laskennan palvelut luonteva laajennus kirjanpidon peruspalveluihin.

Paulasalon (2017) mukaan tilitoimiston kannattaisi lisätä palveluihinsa konsultointipalvelua, sillä asiakkaat ovat siitä kiinnostuneita. Paulasalo jatkaa, että yritykset hyötyisivät konsultointipalvelusta, sillä saisivat hyviä neuvoja liiketoimintaa koskevien päätösten tueksi. Hän jatkaa myös, että digitalisaation etenemistä voisi hyödyttää asiakkaiden perehdyttäminen sähköistymisen tuomiin hyötyyn myös asiakkaan näkökulmasta. Lisään vielä, että ihmiset ovat yleensä sellaista kehitystä vastaan, jota ne eivät ymmärrä – asiakkaiden perehdyttämistä sähköisten toimintojen saloihin pidän siis erittäin hyvänä ideana.

Mela-Vainion (2015) mukaan yritykset voisivat hyötyä myös rahoitusneuvonnasta, sillä niitten osalta rahoituksen saanti ja takaisinmaksukyky ovat monimutkaistuneet vuosien saatossa, ja koska tilitoimisto tuntee hyvin asiakkaidensa talouden, he voisivat antaa konsultoinnin muotoista rahoitusneuvontaa asiakkailleen. Mela-Vainio jatkaa, että tilitoimiston asiakkaista osa hoitaa rahoitusasioitaan toisia enemmän, jolloin nämä vähemmän rahoitusasioista perillä olevat haluavat yleensä enemmän rahoitusneuvontaa sekä myös hyötyvät siitä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että myös rahoitusneuvonnan lisääminen tilitoimiston palveluihin voisi olla yksi sen palveluita kehittävä toimenpide.

Edellä mainittujen lisäksi tilitoimistot voisivat kehittää tai pikemminkin laajentaa toimintaansa esimerkiksi lisäämällä palveluita kuten yritysrahoitus tai laajempi liikkeenjohdon konsultointi tai jopa pk-yrittäjille suunnatut lainopilliset palvelut, sillä tilitoimisto tuntee asiakkaansa liiketoiminnan ja taloudellisen tilanteen jo valmiiksi. Tietysti tämä vaatisi lisäinvestointeja, mutta se olisi yksi tapa kasvattaa liiketoimintaa.

2.3 Tilinpäätös

Liiketoiminnan tulos selvitetään 12 kuukauden välein, tilikausittain. Tältä ajalta laaditaan tilinpäätös, joka mikro- ja pienyrityksellä sisältää tuloslaskelman, taseen ja niiden liitetiedot. Tilinpäätös tulee päivätä ja allekirjoittaa. (Tilinpäätös 2018.)

Lisäksi tämän työn 3. luvussa mainitaan myös rahoituslaskelman laatimiseen edellyttävät tekijät. Mikro- ja pienyritykseltä sitä ei kuitenkaan vaadita, mutta halutessaan sen voi laatia, sillä siitä saa informaatiota yrityksen rahavirroista.

Rahoituslaskelma osoittaa rahan sisään- ja ulosvirtauksen yrityksen erilaisista toiminnoista tietyssä ajanjaksona. Rahavirtojen tiedot ovat tilinpäätöksen käyttäjälle hyödyllisiä, sillä ne tarjoavat arvion yrityksen kyvystä tuottaa ja käyttää rahavaroja sekä niiden ajoituksesta ja varmuudesta. (National Council of Educational Research and Training 2012.)

2.3.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma kertoo yrityksen tuloksen muodostumisen tilikauden ajalta (Tilinpäätös 2018).

Ahosolan ja Ahosolan (2020, 20) mukaan tuloslaskelma kuvaa yrityksen toiminnan kannattavuutta tuottojen ja kulujen muodostaman laskennan muodossa tilikauden aikana. Hän jatkaa, että tilikauden ajalta tulot ja menot jaksotetaan tuloslaskelman tuotoiksi ja kuluiksi suoriteperusteisesti. Hän huomauttaa vielä, että kirjanpitolain mukaan jaksottamista ei ole pakko tehdä tilikauden aikana ennen tilinpäätöstä, mutta toteaa kirjanpidon olevan informaatioarvoton, mikäli jaksotusten puutteen vuoksi esimerkiksi poistoja tai veroja ei ole jaksotettu, ja tällöin yrittäjä voi joutua tekemään päätöksiä väärän tiedon valossa.

Lothin (2021) mukaan tuloslaskelmassa esitetään yhteenveto yrityksen liikevaihdosta ja kuluista tilikauden tai kvartaalin ajalta.

| Monivaiheinen muoto | Yksivaiheinen muoto |
|--|-----------------------------------|
| Liikevaihdosta | Liikevaihdosta |
| Myyntin hinta | Materiaalit ja tuotanto |
| Bruttotulot* | Markkinointi ja hallinto |
| Myynti-, yleiset ja hallinnolliset kulut | Tutkimus- ja kehityskulut (T & K) |
| Tuotot* | Muut tuotot ja kulut |
| Muut tuotot ja kulut | Veroennakko |
| Voitto ennen veroja * | Verot |
| Verot | Nettotulot |
| Nettotulot (verojen jälkeen) * | - |

Kuva 1. Kaksi perinteistä tuloslaskelmaa. (Loth, R 2021).

Kuvassa 1 on Lothin (2021) esimerkki kahdesta perinteisestä tuloslaskelmasta. Siitä voi huomata, että yksivaiheisessa esitystavassa brutto- ja liiketuloslukuja ei ilmoiteta, mutta ne voidaan kuitenkin laskea annetuista tiedoista.

Tuloslaskelma on operatiivisen liiketoiminnan kannattavuuden kannalta merkittävä laskelma, sillä siinä laskettava tulos kertoo yrityksen tuottaman voiton tai tappion tilikaudelta sekä sen osuuden liikevaihdosta.

2.3.2 Tase

Tase kertoo yrityksen varallisuuden, velat ja oman pääoman tilikauden viimeisenä päivänä. Siinä on kaksi puolta, joista toinen listaa yrityksen varallisuuden ja toinen sen millä varallisuus on rahoitettu. Puoliskojen loppusummat ovat yhtä suuret, josta tulee nimi tase. Varallisuus -puoliskon nimi on vastaavaa, kun taas rahoitus -puolisko on nimeltään vastattavaa. Varallisuutta ovat muun muassa käteinen, saamiset, arvopaperit, kalustot,

kiinteistöt oikeudet ja patentit. Ne on listattu siten, että ylimpänä ovat vaikeinten realisoitavat ja alimpana rahat. (Siipola 2014.)

Taloushallintoliiton (Tilinpäätös 2018) mukaan tase-erittelyiden laatiminen kuuluu tilinpäätöksen laadintaan, mutta ne eivät ole julkisia. Liitossa jatketaan, että niissä on yksityiskohtaisesti lueteltu taseen tilien sisältö, kuten esimerkiksi ostovelat-tilin erittely sisältää tiedon jokaisesta laskusta, jota ei ole tilinpäätökseen mennessä maksettu.

Tarverin (2020) mukaan tase näyttää mitä yritys omistaa ja on velkaa kyseisen toiminnan seurauksena.

Yhteenvetona voidaan todeta, että taseessa osoitetaan yrityksen varat, velat ja oma pääoma tilikauden viimeisenä päivänä. Varat ilmaistaan taseessa vastaavina ja velat vastattavina – näiden tulee olla yhdensuuruiset, jolloin se on useimmiten oikein laadittu. Tase on myös rahoituslaskelmaa laadittaessa tuloslaskelman lisäksi tarvittava laskelma.

2.4 Tilitoimiston digitalisoituminen

Tilitoimistojen tuleva digitalisoituminen on ollut ajankohtainen puheenaihe taloushallinnon alalla, ja sen uskotaankin muuttavan alaa rutiinipalveluiden tarjoajasta enemmän konsultoivammaksi. Tositteesta tilinpäätökseen tapahtuvan rupeaman uskotaan tulevaisuudessa hoituvan enemmän sähköisiä kanavia ja laskelmamalleja hyödyntäen. Tämä jättää tilaa enemmän yrityksen talousneuvonnalle ja verosuunnittelulle, joka mahdollistaa paremman asiakkaan tiedostamisen. Huolta on aiheuttanut myös mahdollinen työntekijöiden tarpeettomuus, mutta edellä mainitsemani muutokset työn kuvassa ovat myös hyvin mahdollisia. Muutos ei kuitenkaan tapahdu yhdessä yössä, vaan vaatii monen osapuolen panostuksen asiaan.

Tilitoimistoja voi huolettaa asiakkaiden haluttomuus sähköistymisen muutokseen. Teittisen (2019) mukaan mikäli yrittäjä ei itse tee taloushallinnon digiloikkaa, niin tilitoimisto tekee sen yrittäjän puolesta. Lisään, että yrittäjien puolelta voi löytyä edelleen vastahakoisuutta muutokseen, mutta uskon tilitoimistojen saavan tahtona läpi, ja yrittäjätkin huomaavat, että

digitalisoitumisella helpotetaan myös heidän arkeaan. Muun muassa heidän ei tarvitse jatkossa kuljettaa tai lähettää kuittejaan tilitoimiston liiketiloihin.

Paulasalon (2017) mukaan tilitoimistoala on muuttumassa kohti paperitonta taloushallintoa sähköistymisen ja digitalisaation ansiosta. Paulasalo jatkaa, että kun rutiinityöt automatisoituvat, niin taloushallinnon ammattilaisille jää enemmän aikaa konsultointitarpeiden täyttämiseen.

Todetaan vielä, että kysyntä konsultointipalveluille ei välttämättä täytä rutiinipalveluiden työmäärää, jonka vuoksi tällä voi olla hieman negatiivisia vaikutuksia taloushallinnon työllistymismahdollisuuksiin tulevaisuudessa, mutta joka tapauksessa tilitoimistoja kyseinen alan murros hyödyttää toiminnan tehostumisen kannalta. Myös tilitoimistojen asiakkaat konsultointipalvelut ottaessaan hyötykäyttöön voivat hyötyä merkittävästi ammattitaitoisesta neuvonnasta, sillä ehdolla, että ottavat neuvot huomioon tehdessään päätöksiä liiketoimintansa kehittämisessä.

Teittisen (2019) mukaan pienyritysten taloushallinnon digimuutoksen keskeinen toteuttaja on tilitoimisto. Hän jatkaa, että muutosta pienyrityksissä ei juurikaan tapahdu, mikäli siitä ei koeta saavan tarpeeksi hyötyä sen omalle toiminnalle, jonka vuoksi tilitoimisto ottaakin uudet järjestelmät käyttöön ja hoitaa niitä yrittäjän puolesta. Lisään vielä, että tällä tavoin saadaan yrittäjiltä ainakin lisätyön pelko poistettua.

2.5 Verotuksen näkökulma

Myös Verohallinnon voi huomata ajavan digitalisoitumista, sillä esimerkiksi yksityishenkilöiden veroasiointin voi hoitaa sähköisesti. Teittinen (2019) esittää, että Omavero on keskeinen yrityksen veroasioiden hoitamisen asiointikanava, sillä siellä voi muun muassa katsoa verotustietoja ja maksaa veroja.

Teittinen (2019) jatkaa, että tilitoimisto usein hoitaa yrityksen valtuuttamana sen veroasioita Omavero-palvelun kautta. Viimeisemmäksi uudistukseksi Teittinen ilmoittaa kansallisen tulorekisterin oton, sillä tarkoitetaan, että vuoden 2019 alusta lähtien palkkatiedot on pitänyt ilmoittaa tulorekisteriin. Sen mukaan palkkaa maksavilla on velvollisuus ilmoittaa tiedot

maksetuista palkoista ja luontoiseduista Verohallinnolle. Teittinen jatkaa vielä, että edellä mainitut asiat ovat esimerkkejä siitä, millaisia digitalisuuden esimerkkejä tilitoimistot tekevät yritysten puolesta.

Teittinen kertoo vielä, että on havaittavissa, kuinka digiuudistuksia viedään eteenpäin lainsäädännön ja valtiovallan avulla, ja toteaa pienyritysten taloushallinnon todellisena digitalisoitumisen eteenpäin viejänä olevan pakottava lainsäädäntö.

Lisätään vielä, että vaikka lainsäädännöllä ohjataan yritykset kohti digiloikkaa, niin tilitoimistot ovat suuri osa muutosta, mutta ovat ennemminkin yrittäjien apuna kyseisessä suuressa muutoksessa.

3 RAHOITUSLASKELMAN LAADINTA JA KÄYTTÖ TILITOIMISTOSSA

Tässä luvussa käsitellään rahoituslaskelmaa. Luvun tarkoituksena on tuoda esille rahoituslaskelmaa koskevaa ohjeistusta, laadintamenetelmää ja kokonaisvaltaista sisältöä. Alkuun paneudutaan rahoituslaskelman rahavirtojen kolmijakoon, jonka jälkeen siirrytään niiden yksityiskohtaisempaan tarkasteluun. Lopuksi kerrotaan laadintamenetelmästä tässä tapauksessa.

Rahoituslaskelmassa tulee antaa selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Rahoituslaskelma täydentää taseen ja tuloslaskelman antamaa kuvaa yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Rahoituslaskelma on käyttökelpoinen paitsi yksittäisen yrityksen seurannassa myös yritysten välisissä vertailuissa. Käyttökelpoisuutta lisää se, että siinä yrityksen toimintaa kuvataan rahavirtoina. Näin ollen erilaiset taseeseen ja tuloslaskelmaan vaikuttavat arvostus- ja jaksotusratkaisut eliminoiduvat rahoituslaskelmasta. Rahoituslaskelma auttaa tilinpäätöksen lukijaa arvioimaan yrityksen taloudellista tilannetta sekä erityisesti rahoitusaseman ja rahoitusrakenteen muutoksia. Niillä on merkitystä, kun arvioidaan yrityksen tulevaisuuden rahavirtoja. (Leppiniemi & Kytkinen 2019, 152.)

Rahoituslaskelma kertoo sijoittajille mistä yritys saa rahat ja miten ne käytetään – siitä saadaan selville yrityksen taloudellinen asema. (Murphy 2021). Murphy jatkaa, että lainanantajat voivat käyttää rahoituslaskelmaa määrittääkseen yrityksen toiminta- ja rahoituskulujen maksamiseen tarvittavat käteisvarat.

3.1 Rahavirtojen kolmijako

Kirjanpitoasetuksessa (A 30.12.2004/1313) ei ole esitetty rahoituslaskelmakaavaa, kuten tuloslaskelman ja taseen kohdalla on menetelty. Kirjanpitoasetuksessa kuitenkin edellytetään, että rahoituslaskelmasta on ilmevä liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat eli toisin sanoen rahoituslaskelma on esitettävä rahavirtojen kolmijakoon perustuen. Lisäksi kirjanpitoasetuksessa määritetään, mitä informaatiota näiden päärahavirtojen tulisi sisältää. Kirjanpitolautakunta ei ole siis kirjanpitoasetuksessaan (A 30.12.2004/1313) määrittänyt tiettyä noudatettavaa kaavaa, jota

tulisi rahoituslaskelman luomisessa noudattaa – kunhan se esitetään rahavirtojen kolmijakoon perustuen.

Kirjanpitolautakunnan yleisohje määrittelee rahoituslaskelmaa seuraavanlaisesti:

”Yrityksen tietyn tilikauden varojen virrat käsittävää laskelmaa, josta käy selville varojen hankinta ja varojen käyttö” (Yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 2007, 1.3)

Kirjanpitolain (L 30.12.2015/1620) 3. luvun 1 §:n 1. momentin 3. kohdassa tarkoitetusta rahoituslaskelmasta on ilmevä:

1. liiketoiminnan rahavirta, joka osoittaa, missä määrin kirjanpitovelvollinen on pystynyt tilikauden aikana liiketoimintansa avulla tuottamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, tuoton maksamiseen oman pääoman sijoittajille, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.
2. investointien rahavirrat, jotka osoittavat sen rahavirtojen käytön, jonka kirjanpitovelvollinen on toteuttanut tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä; sekä
3. rahoituksen rahavirrat, jotka osoittavat oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. (L 30.12.2004/1313.)

Velvoite rahoituslaskelman laatimiseen koskee ainoastaan kirjanpitolain 1:4c:ssä tarkoitettuja suuryrityksiä. Näihin yrityksiin lasketaan sellaiset, joilla sekä päättyneellä edeltäneellä tilikaudella ylittyy vähintään kaksi seuraavista kolmesta raja-arvosta tilinpäätöspäivänä:

- taseen loppusumma 20 000 000 euroa;
- liikevaihto 40 000 000 euroa;
- tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 250 henkilöä. (L 30.12.2015/1620)

Kirjanpitolaissa todetaan myös, että rahoituslaskelman laatiminen on pakollista myös yleisen edun kannalta merkittävälle yhteisölle. Kirjanpitolain (L 30.12.2015/1620) mukaan näitä ovat:

suomalainen yhteisö, jonka liikkeeseen laskema osake, velkakirja tai muu arvopaperi on kaupankäynnin kohteena arvopaperimarkkinalain (L 14.12.2012/746) 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla säännellyllä markkinalla;

luottolaitostoinnasta annetun lain (L 30.12.1993/1607) 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettu luottolaitos; ja

vakuutusyhtiölain (L 18.7.2008/521) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettu vakuutusyhtiö.

Opinnäytetyössä noudatetaan kirjanpitolausokunnan ohjeistamaa rahoituslaskelmaa eikä IAS 7 -standardin mukaista rahavirtalaskelmaa, vaikka todellisuudessa nämä eivät kummempin toisistaan eroakaan. Kallungin (2014, 50) mukaan joidenkin erien sisältö ja määritelmät saattavat poiketa toisistaan. Hän jatkaa, että IAS 7 sisältää enemmän vaatimuksia liitteenä esitettävistä tiedoista, joita rahoituslaskelman mukana tulee esittää, mutta toteaa myös, että huomattavia eroja laadinnossa ei ole.

3.1.1 Liiketoiminnan rahavirta

Rahoituslaskelmasta tulee ilmetä liiketoiminnan rahavirta, jolla osoitetaan, kuinka kirjanpitovelvollinen on kyennyt tilikauden aikana liiketoimintansa avulla tuottamaan rahavaroja toimintaedellytysten ylläpitämiseen, tuoton maksamiseen sijoittajille, investointien tekemiseen ja lainojen lyhentämiseen ilman ulkoisen rahoituksen lähteen hyödyntämistä. (Kirjanpitoasetus, A 30.12.2004/1313).

Kirjanpitolausokunnan yleisohjeen (2007, 3) mukaan liiketoiminnalla tarkoitetaan yrityksen tarkoitusta toteuttavaa jatkuvaa ja suunnitelmallista tuotteiden tai palveluiden tuottamista ja myymistä. Yleisohjeessa jatketaan, että rahoituslaskelmaa laadittaessa liiketoimintaan lasketaan myös muu toiminta, jota ei voida pitää osana investointi- tai rahoitustoimintaa. Yleisohjeen mukaan rahavirta on rahavarojen virtausta yhteisöön ja yhteisöstä tilikauden aikana. Liiketoiminnan rahavirta sisältää siis nimensä mukaisesti operatiivisen liiketoiminnan aiheuttamat maksut yhtiöön ja yhtiöstä sekä kaikki erät, jotka eivät kuulu investointien tai rahoituksen aiheuttamiin rahavirtoihin tilikauden aikana.

Perälä ja Schwartz (2019, 3.2.1) tulkitsevat Kirjanpitolautakunnan yleisohjetta liiketoiminnan rahavirtojen kannalta siten, että se kuvaa missä määrin rahavaroja syntyy ja kuinka niitä käytetään yrityksen varsinaisessa liiketoiminnassa. He jatkavat, että liiketoiminnan generoimia rahavirtoja tulee olla toimintaedellytysten säilyttämiseen sekä oman ja vieraan pääoman sijoittajien maksuihin. Operatiivisen liiketoiminnan rahavirtojen lisäksi investointien- ja rahoituksen rahavirroista kohdentuva mahdollinen liikevoitto määrittää yhdessä tulevien investointien ja osinkopolitiikan kautta, että paljonko osakkeen omistajille maksetaan voittoa. Osinkojen lisäksi yritys voi osoittaa oman pääoman sijoittajille kiitollisuutta tekemällä investointeja, joilla kasvatetaan yrityksen kannattavuutta tai myyntiä, jolloin tuloksen kasvaessa myös osakkeen arvoa voidaan pitää korkeampana, sillä osakekohtainen tulos kasvaa. Yritys voi nostaa osakkeen arvoa myös ostamalla omia osakkeita ja mitätöimällä ne, jonka jälkeen markkina-arvo pysyessä samana ja osakkeiden lukumäärän pienentyessä osakkeen arvo nousee. Myös tässä tapauksessa osakekohtainen tulos kasvaa.

| <i>Liiketoiminnan rahavirta:</i> | | | <i>viite</i> |
|--|--|--------|--------------|
| Myyntistä saadut maksut | | +xx | 4.1 |
| Liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut | | +xx | 4.1 |
| Maksut liiketoiminnan kuluista | | -xx | 4.1 |
| Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja | | +/- xx | |
| Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista | | -xx | 4.1 |
| Saadut korot liiketoiminnasta | | +xx | 4.6 |
| Saadut osingot liiketoiminnasta | | +xx | 4.6 |
| Maksetut välittömät verot | | -xx | 4.9 |
| Rahavirta ennen satunnaisia eriä | | +/- xx | |
| Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto) | | +/- xx | |
| Rahavirtoina toteutuneet oman pääoman veloitukset/hyvitykset aikaisempien tilikausien kertaluonteisista tapahtumista | | +/- xx | |
| Liiketoiminnan rahavirta (A) | | +/- xx | 4.1 |

Kuva 2. Kirjanpitolautakunnan suoran rahoituslaskelman esimerkki liiketoiminnan rahavirrasta. (Kirjanpitolautakunta 2007, 7.1.2).

Kirjanpitolautakunta rahoituslaskelman yleisohjeessaan (2007, 7.1.2) kertoo, että mitkä erät kuuluvat esitettäväksi liiketoiminnan rahavirran laskelmassa. Kuvassa 2 havainnollistetaan selkeästi kyseiset erät saatujen maksujen osalta plusmerkillä (+) ja suoritettujen maksujen miinusmerkillä (-). Kuvassa ilmenneet (+/-) -merkillä erät nimeltään liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä, rahavirta ennen satunnaisia eriä, liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto), rahavirtoina toteutuneet oman pääoman veloitukset/hyvitykset

aikaisempien tilikausien kertaluonteisista tapahtumista sekä tietysti itse liiketoiminnan rahavirta.

3.1.2 Investointien rahavirta

Kirjanpitoasetuksen (A 30.12.2004/1313) 2. luvun ensimmäisen pykälän mukaan investointien rahavirrat osoittavat sen rahavirtojen käytön, jonka kirjanpitovelvollinen on toteuttanut tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä.

Investointitoiminta Perälän ja Schwartzin (2019, 3.2.2) mukaan käsittää pysyviin vastaaviin kuuluvien hyödykkeiden tai sijoitusten hankkimista ja niiden myymistä tai muuta luovuttamista. He jatkavat, että investointitoiminnalla varmistetaan yrityksen toiminnan jatkuvuus ja kasvu pitkällä aikavälillä.

Kirjanpitolautakunnan (2007, 4.2) mukaan investointien rahavirtaan luetaan pysyvien vastaavien hyödykkeiden ja sijoitusten hankinnasta ja luovutuksesta aiheutuneet maksut, joiden lisäksi investointien rahavirtaan kuuluu pääsääntöisesti myös maksut vaihtuvien vastaavien sijoitusten hankinnasta ja luovutuksesta. Kirjanpitolautakunnan yleisohjeessa jatketaan, että myös edellä mainittuihin eriin liittyvät rahoitustulot esitetään investointien rahavirrassa, jollei niitä sisällytetä liiketoiminnan rahavirtoihin.

Investointien rahavirrasta Perälä ja Schwartz (2019, 3.2.2) kertovat, että liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin kirjatut pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot eivät ole liiketoiminnan rahavirtaa, jonka vuoksi ne tulee erottaa liiketoiminnan muista tuotoista ja kuluista ja esittää investointien rahavirrassa. He jatkavat, että samoin tulisi menetellä huomattavan suuresta myyntivoitosta aiheutuvan veron kohdalla, jolloin menettelytavasta tulee antaa yleisohjeen mukaan selostus tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Perälän ja Schwartzin (2019, 3.2.2) mukaan investointien rahavirrassa esitetään maksut niiden vaihtuvien vastaavien sijoitusten hankinnasta ja luovutuksesta, joita ei lueta rahavaroihin. Heidän mukaansa kyseisiä sijoituksia voivat olla esimerkiksi taseen rahoitusarvopapereissa esitetyt joukkovelkakirjalainat ja osakkeet, jotka eivät täytä rahavarojen kriteereitä. He jatkavat, että Kilan yleisohjeessa et oteta asiaan kantaa, mutta

IAS 7-standardissa todetaan investointien rahavirtaan kuuluviksi kaikki oman ja vieraan pääoman ehtoihin instrumentteihin liittyvät maksut, joita ei lueta muihin rahavaroihin ja joita ei ole hankittu kaupankäyntiä varten. He kertovat myös, että suojainstrumenteista johtuva kassavirta kohdennetaan kuitenkin samaan päärahavirtaan kuin suojauksen kohteena ollut rahavirta, jonka vuoksi suojausinstrumenttina käsiteltävään sijoitukseen liittyvä rahavirta voi tulla esitettäväksi esimerkiksi liiketoiminnan tai rahoituksen rahavirrassa.

Investointien rahavirta:

| | | |
|---|---------------|------|
| Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin | -xx | 4.10 |
| Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot | +xx | 4.10 |
| Myönnettyt lainat | -xx | 4.2 |
| Investoinnit muihin sijoituksiin | -xx | 4.2 |
| Lainasaamisten takaisinmaksut | +xx | 4.2 |
| Luovutustulot muista sijoituksista | +xx | 4.10 |
| Saadut korot investoinneista | +xx | 4.6 |
| Saadut osingot investoinneista | +xx | 4.6 |
| Maksetut välittömät verot | -xx | 4.9 |
| Investointien rahavirta (B) | +/- <u>xx</u> | 4.2 |

Kuva 3. Kirjanpitolautakunnan suoran rahoituslaskelman esimerkki investointien rahavirrasta. (Kirjanpitolautakunta, 2007. 7.1.2).

Kirjanpitolautakunta rahoituslaskelman yleisohjeessaan (2007, 7.1.2) kertoo, että mitkä erät kuuluvat esitettäväksi investointien rahavirran laskelmassa. Kuvassa 3 havainnollistetaan laskelmamallin avulla investointien rahavirtaan sisällytettävät erät ja laskelmakaavat.

3.1.3 Rahoituksen rahavirta

Kirjanpitoasetuksen 2. luvun ensimmäisen pykälän mukaan rahoituslaskelmasta tulee ilmetä rahoituksen rahavirrat, joilla osoitetaan oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. (A 30.12.2004/1313).

Perälän ja Schwartzin (2019, 3.2.3) mukaan rahoitustoiminta on yrityksen rahoittamista oman tai vieraan pääoman ehdoilla. He jatkavat, että rahoituksen rahavirrasta tilinpäätöksen hyväksikäyttäjän tulisi voida päätellä, miten liike- ja investointitoiminnan tuloksena saatu negatiivinen nettorahavirta on rahoitettu tai onko positiivinen rahavirta investointien jälkeen käytetty vieraan pääoman takaisinmaksuihin, korvauksiin oman pääoman sijoittajille vai jätetty yrityksen pankkitilille.

Kirjanpitolautakunnan (2007, 4.3) mukaan rahoituksen rahavirtoja ovat muun muassa:

- maksullisen oman pääoman lisäys
- omien osakkeiden lunastaminen, hankkiminen ja luovuttaminen
- pääomalainojen nostot ja takaisinmaksut
- lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut
- maksetut osingot ja muu varojen jako.
- saatu tai annettu konserniavustus, joka on maksettu

Kirjanpitolautakunnan rahoituslaskelman yleisohjeessa jatketaan, että yksittäinen maksutapahtuma voi koskea useampaa kuin yhtä rahavirtalaskelman pääryhmää. Esimerkiksi lainanhoitomaksu liittyy usein sekä liiketoimintaan (korke) että rahoitukseen (lyhennys). Tällainen maksutapahtuma yleisohjeen mukaan tulee jakaa rahavirtalaskelmassa asianomaisten pääryhmien rahavirtoihin. Lisään vielä, että kirjanpitolautakunnan edellä mainitulla tavalla tulee tapahtuman täyttäessä useamman päärahavirran kriteerit, pilkkoa maksutapahtuma omille asianomaisille pääryhmien rahavirroille.

Rahoituksen rahavirta:

| | | |
|---|--------|----------|
| Maksullinen oman pääoman lisäys | +xx | 4.3 |
| Omien osakkeiden hankkiminen | -xx | 4.3 |
| Omien osakkeiden myynti | +xx | 4.3 |
| Lyhytaikaisten lainojen nostot | +xx | 4.3 ja . |
| Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut | -xx | 4.3 ja . |
| Pitkäaikaisten lainojen nostot | +xx | 4.3 |
| Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut | -xx | 4.3 |
| Maksetut korot ja maksut rahoituskuluista | -xx | 4.6 |
| Maksetut osingot ja muu voitonjako | -xx | 4.6 |
| Maksetut välittömät verot | -xx | 4.9 |
| <hr/> | | |
| Rahoituksen rahavirta (C) | +/- xx | 4.3 |

Kuva 4. Kirjanpitolautakunnan suoran rahoituslaskelman esimerkki rahoituksen rahavirrasta (Kirjanpitolautakunta, 2007, 7.1.2).

Kuvassa 4 on nähtävissä malli tyypillisestä rahoituksen rahavirran esittämisestä, siitä on havaittavissa laskelmaan kuuluvat erät ja ratkaisuun vaadittavat kaavat. Huomioitavaa on kuitenkin, että jotkut erät voivat operatiiviseen liiketoimintaan liittyessään kuulua esitettäväksi liiketoiminnan rahavirran laskelmassa.

3.2 Laadintamenetelmä

Kirjanpitolautakunnan rahoituslaskelman yleisohjeessa (2007, 7.1.1) todetaan, että rahoituslaskelmaa esittämiseen käytettäessä suoraa laskelmamuotoa, ilmoitetaan liiketoiminnan, investointien sekä rahoituksen rahavirrat alustavasti bruttomääräisinä. Leppiniemen ja Kaisanlahden (2016, 288) mukaan rahoituslaskelma voidaan laatia suorana tai epäsuorana laskelmana, mutta eroavat vain liiketoiminnan rahavirtojen esittämisen osalta. He jatkavat, että kirjanpitolautakunta suosittelee rahoituslaskelman laatimiseen suoraa laskelmamenetelmää, sillä se on bruttomuotoisena informatiivisempi kuin epäsuora rahoituslaskelma.

Ohjeessa jatketaan, että tuloslaskelma, tase ja liitetiedot eivät sisällä aina kaikkea rahoituslaskelman laatimiseen vaadittavaa informaatiota. Perälän ja Schwartzin (2019, 3.3.1) mukaan rahoituslaskelman suorassa esitysmuodossa esitetään myynnistä ja muista tuotoista saadut maksut sekä liiketoiminnan kuluista suoritettut maksut omilla riveillään. Heidän mukaansa voi olla myös tarpeellista jaotella liiketoiminnan kuluista suoritettut maksut useammalle riville. He jatkavat, että kirjanpidon pääkirjatileiltä voidaan kerätä liiketoiminnan rahavirran esitysmuotoon tarvittavat tiedot bruttomääräisistä maksuista tai oikaista vaihtoehtoisesti tuloslaskelman suoriteperusteisia eriä rahoituslaskelmaerien selvittämiseksi. Lisään, että tässä opinnäytetyössä oikaistaan nimenomaan tuloslaskelman eriä rahoituslaskelmaerien selvittämiseksi eli käytetään niin sanottua välillistä menetelmää.

4 RAHOITUSLASKELMAMALLIN SUUNNITTELU TOIMEKSIANTAJALLE

Tässä luvussa käydään läpi koko rahoituslaskelmamallin laatimisprosessi käytännössä, jonka jälkeen siirrytään teemahaastattelun toteutukseen ja tuloksiin. Tässä luvussa ensimmäisenä käsitellään toimeksiantajaa ja toimeksiantoa koskevia tarvittavia tietoja ja sen jälkeen itse toimeksiannon kannalta merkittävimpiä asianhaaroja. Toimeksiannon alkutietojen määrittämisen jälkeen seuraa itse tutkimusmenetelmien esittäminen, jonka jälkeen päästään rahoituslaskelmamallin laadintaprosessin esittämiseen. Luvun loppupuolella esitetään tutkimustulokset, jonka jälkeen luvun lopussa esitetään johtopäätökset.

4.1 Toimeksianto

Tässä luvussa tuodaan esille toimeksiantoa koskevat taustatiedot. Alkuun esitellään toimeksiantaja ja hänen tuottamat palvelut, jonka jälkeen siirrytään toimeksiannon pariin. Lopuksi tuodaan esille toimeksiantoa koskevat syyt ja tavoitteet.

4.1.1 Toimeksiantajan palvelut

Työn toimeksiantajana toimii vuonna 2003 perustettu täyden palvelun tilitoimisto Fitrail Oy. Se toimii Seinäjoen Ylistarossa ja palvelee erityisesti pk -yrityksiä riippumatta yritysmuodosta. Sen henkilöstön lukumäärä on 2 ja palveluihin kuuluu:

- Alv-laskenta ja -ilmoitukset
- Budjetointi ja budjettiseuranta
- Kirjanpidot ja tilinpäätökset
- Myynti- ja ostoreskontra
- Palkanlaskenta ja tilitykset
- Sukupolvenvaihdoksiin liittyvä konsultointi
- Tilinpäätösanalyysit
- Tulosseuranta ja raportointi
- Veroilmoitukset

- Verosuunnittelu
- Yritysten perustaminen
- Yritysmuodon muutokset
- Yrityskaappoihin liittyvä konsultointi
- Ytj -ilmoitukset

4.1.2 Toimeksiannon esittely

Tässä luvussa laaditaan rahoituslaskelmamalli, joka tulee toimeksiantajan yleiseen käyttöön. Laskelmamallin toteuttamiseen käytetään tilikauden 31.06.2016–01.07.2017 tuloslaskelmaa ja tasetta.

Rahoituslaskelman välitöntä menetelmää käyttäessä edellä mainittujen liitetietojen lisäksi voi käyttää myös kirjanpidon pääkirjaa, josta saa suoraan selville tiettyjä rahoituslaskelman rahavirtojen eriä. Tässä opinnäytetyössä käytetään kuitenkin välillistä menetelmää, sillä toimeksiantajan toivomuksesta laskelmamallin erät pystyvät täyttämään automaattisesti liittämällä taseen ja tuloslaskelman taulukkolaskentaohjelmalla laadittuun rahoituslaskelmamalliin. Toimeksiantajan tulisi siis jatkossa ainoastaan siirtää asiakkaansa taseen ja tuloslaskelman toiminnanohjausjärjestelmältään rahoituslaskelmamalliin, joka automaattisesti laskee apulaskelmia hyödyntäen rahavarojen muutoksen.

4.1.3 Toimeksiannon syyt ja tavoitteet

Toimeksiantajan asiakkaalta vaaditaan kvartaalin välein rahoituslaskelma, jonka vuoksi kyseinen malli laaditaan. Edellä mainittu asiakas on yritysmuodoltaan yksityinen elinkeinon harjoittaja, jonka vuoksi rahoituslaskelmamalli poikkeaa hieman tyypillisesti osakeyhtiölle suunnatusta mallista. Erityisesti apulaskelmilla tiettyjen rahoituslaskelman rahavirtojen erien määrittämisessä on käytetty yksityiselle elinkeinonharjoittajalle sopivampia erien nimiä ja yhdistelyitä. Esimerkiksi osinkojen jaon tilalle on lisätty erä, joka ottaa huomioon tilikauden aikaiset yksityiskäytöt.

Rahoituslaskelmamallin perimmäisenä tarkoituksena on kuitenkin luoda toimeksiantajan toiveita mahdollisimman hyvin palveleva malli, sillä tällöin päästään kehittämistyössä ainakin laskelmamallin osalta tavoitteisiin. Toimeksiantajan toivomuksissa oli luoda rahoituslaskelmamalli, jolla tilinpäätöstiedot kääntyvät näppärästi rahoituslaskelman muotoon. Toimeksiantaja totesi myös, että hänen kannaltaan laskelman arvokkain tieto ei ole varsinaiset rahavirrat, vaan apulaskelmat, joista hän saa enemmän eksaktia informaatiota raportointiaan varten.

4.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmällä tarkoitetaan menetelmää, jolla tutkimus toteutetaan. Tässä tapauksessa tutkimusmenetelmänä toimii kvalitatiivinen eli laadullinen menetelmä, joka toteutetaan teemahaastattelua hyväksi käyttäen. Tässä luvussa esitellään työtä koskeva tutkimusmenetelmä. Luku alkaa teemahaastattelun toteutuksen esittelyllä ja loppuu tutkimustulosten käsittelyyn.

4.2.1 Teemahaastattelun toteutus

Ennen teemahaastattelun toteutusta valmisteltiin teemat, joiden avulla saataisiin tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman kattava käsitys. Haastattelun teemat käsittävät lähinnä rahoituslaskelmaa ja tilitoimiston palveluja, sillä ne on johdettu teoriapohjasta.

Haastattelu toteutettiin rahoituslaskelmamallin esittelyn jälkeen, jotta haastateltavana toimiva toimeksiantaja on ehtinyt tutustumaan laskelmaan ja pystyy vastaamaan kysymyksiin, jotka koskevat sen tuomia hyötyjä. Haastattelun pääteemoihin tuotiin laajuutta erilaisilla tarkentavilla kysymyksillä, jotka nousivat haastattelun edetessä esiin. Tarkentavia kysymyksiä valikoitu haastateltavan vastausten perusteella. Haastattelijan tulee osata ohjata keskustelua haluttuun suuntaan, jotta haastattelu etenee teemojen mukaisesti eikä lähde harhailemaan sivuteille.

4.2.2 Tutkimustulosten käsittely

Teemahaastattelun tulokset litteroitiin yleiskielelle, jonka jälkeen raakateksti segmentointiin. Tämän jälkeen aineisto muutettiin taulukkomuotoon, ja viimeisimpänä koodattiin teemojen mukaisesti. Koodausta ei suoritettu eri tasoilla, sillä ilmiöstä saatiin jo tässä vaiheessa selkeä kuva. Kanasen (2015) mukaan pelkkä lukeminen ja sitä seuraava pohdiskelu voi olla riittävää, jolloin aineistoa ei tarvitse jalostaa edelleen.



Kuvio 1. Tutkimuksen rakenne.

Kuviosta 1 pystyy havaitsemaan opinnäytetyötä koskevan tutkimuksen rakenteen ja etenemisen. Siinä on nähtävissä yksinkertaistettu kuvio tutkimuksen sisällöstä, joka alkoi aineiston keruusta litteroinnin kautta koodaukseen, jossa luokiteltiin sisältö teemoihin. Tämän jälkeen tutkimuksesta pystyttiin jo tulkitsemaan johtopäätökset, joilla saatiin kuva tutkitusta ilmiöstä.

4.3 Rahoituslaskelmamallin laadinta prosessina

Tässä luvussa kuvataan työn empiirisen osuuden prosessia lähtien itse rahoituslaskelmamallin laadinnasta aina haastattelutuloksiin. Rahoituslaskelmamalli

laaditaan Excel-taulukkolaskentasovellusta (jäljempänä Excel) hyväksikäyttäen, sillä toimeksiantajalla on mahdollisuus tuoda sinne toiminnanohjausjärjestelmältä Yritys X:n tuloslaskelma ja tase.

4.3.1 Apulaskelmat

Aluksi Exceliin täytettiin rahoituslaskelmaan kuuluvat erien nimet rahavirtojen kolmijaon perusteella. Tähän käytettiin hyväksi Kirjanpitolaikunnan ohjetta rahoituslaskelman laatimisesta. Rahavirtojen kaikkia eriä ei ole saatavilla tuloslaskelmasta ja taseesta, jonka vuoksi täytyy laskea apulaskelmia. Niillä saadaan selvitettyä puuttuvat erät rahoituslaskelman selvittämiseksi.

| Apulaskelmat | Tilikauden alku on yhtä kuin tka ja tilikauden loppu on yhtä kuin tkl | | | |
|---|---|--|--|--|
| 1. Myynnistä saadut maksut | | | | |
| Tuloslaskelman liikevaihto | 354 216,36 | | | |
| Myyntisaamiset (tka) | 51 216,25 | | | |
| Myyntisaamiset (tkl) | 34 538,99 | | | |
| Myynnistä saadut maksut | 370 893,62 | | | |
| 2. Maksut liiketoiminnan kuluista | | | | |
| Tuloslaskelman aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot | -78 021,03 | | | |
| Henkilöstökulut | -185 165,64 | | | |
| Ulkopuoliset palvelut | -27 250,00 | | | |
| Liiketoiminnan muut kulut | -66 564,76 | | | |
| Ostovelat (tka) | 38 121,44 | | | |
| Ostovelat (tkl) | 27 474,29 | | | |
| Em. erien osuus siirtoveloista (tka) | 53 184,95 | | | |
| Em. erien osuus siirtoveloista (tkl) | 43 407,43 | | | |
| Em. erien osuus siirtosaamisista (tka) | | | | |
| Em. erien osuus siirtosaamisista (tkl) | | | | |
| Maksut liiketoiminnan kuluista | -194 813,32 | | | |
| 3. Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista | | | | |
| Tuloslaskelman korkokuluista ja muut rahoituskulut | -3 838,20 | | | |
| Em. erien osuus siirtoveloista (tka) | | | | |
| Em. erien osuus siirtoveloista (tkl) | | | | |
| Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista | -3 838,20 | | | |
| 4. Maksetut välittömät verot (Osakeyhtiölle) | | | | |
| Tuloslaskelman tuloverot, tilikauden tuloverot | | | | |
| Välittömien verojen osuus siirtoveloista (tka) | | | | |
| Välittömien verojen osuus siirtoveloista (tkl) | | | | |
| Maksetut välittömät verot | | | | |
| 5. Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin | | | | |
| Tuloslaskelman poistot | -2 805,00 | | | |
| Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet (tkl) | 9 210,05 | | | |
| Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet (tka) | 12 015,05 | | | |
| Saadut maksut aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynnistä | | | | |
| Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin | 18 420,10 | | | |
| 6. Investoinnit muihin sijoituksiin | | | | |
| Sijoitukset lainasaamisia lukuun ottamatta (tkl) | 0,00 € | | | |
| Sijoitukset lainasaamisia lukuun ottamatta (tka) | 740,03 € | | | |
| Investoinnit muihin sijoituksiin | 740,03 | | | |
| 7. Yksityiskäyttöön nostetut varat | | | | |
| Edellisten tilikausien voitto (tka) | -86 512,04 | | | |
| Oma pääoma (tkl) | -106 474,00 | | | |
| Tilikauden voitto (tka) | 10 071,73 | | | |
| Kauden yksityiskäyttö | -182 914,31 | | | |
| 8. Muu muutos vierassa pääomassa | | | | |
| Pitkäaikainen vpo (tka) | 20 662,09 | | | |
| Pitkäaikainen vpo (tkl) | 18 912,09 | | | |
| Lyhytaikainen vpo rahoituslaitoksilta (tka) | 1 830,00 € | | | |
| Lyhytaikainen vpo rahoituslaitoksilta (tkl) | 482,67 € | | | |
| Muut lyhytaikaiset velat (tka) | 28 351,42 | | | |
| Muut lyhytaikaiset velat (tkl) | 66 166,55 | | | |
| Lainat tilikauden alku | 50 843,51 | | | |
| Lainat tilikauden loppu | 85 561,31 | | | |
| Lainojen lyhentyminen/lisääntyminen kauden aikana | -34 717,80 | | | |

Kuva 5. Rahoituslaskelmamallin apulaskelmat.

Kuvassa 5 on näkyvillä rahoituslaskelmamallin laadintaan luodut apulaskelmat. Ne eroavat hieman esimerkiksi osakeyhtiöllä käytettävistä apulaskelmista, sillä toimeksiantajan asiakasyritys (Yritys X) on yhtiömuodoltaan yksityinen elinkeinonharjoittaja. Rahoituslaskelmamallin apulaskelmat ovat kuitenkin helposti muokattavissa vastaamaan erilaisen yhtiömuodon omaavia asiakkaita varten.

Kuvasta 5 voidaan huomata, että liiketoiminnan rahavirtoihin kuuluvia apulaskelmia ovat myynnistä saadut maksut, muut maksut liiketoiminnan kuluista sekä maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista. Liiketoimintaan liittyvät rahoituskulut esitetään siis liiketoiminnan rahavirrassa eikä rahoituksen rahavirrassa. Kuvasta voidaan myös päätellä investointien rahavirtaan kuuluvat erät, joita ovat apulaskelmien osalta investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä investoinnit muihin sijoituksiin. Apulaskelmien osalta rahoituksen rahavirtaan kuuluu erä lainojen muutoksesta tilikauden aikana sekä yksityiskäyttöön nostetut varat, kuten kuvasta 5 voi havaita.

4.3.2 Tilinpäätösperiaalit

Kun rahavirtalaskelmiin ja apulaskelmiin on lisätty laskentakaavat, niin voidaan tuoda Exceliin tilinpäätöstiedot eli tässä tapauksessa tuloslaskelma ja tase.

| Tuloslaskelma | Jaksolta | |
|---|----------------------|----------------------|
| | 1.7.2016 - 30.6.2017 | 1.7.2015 - 30.6.2016 |
| Tuloslaskelma | | |
| Myyntituotot | 354 216,36 € | 325 787,52 € |
| Yleiset myyntitilit | 357 119,40 € | 329 649,80 € |
| Myyntiin oikaisuerät | -2 903,04 € | -3 862,28 € |
| LIIKEVAIHTO | 354 216,36 € | 325 787,52 € |
| Materiaalit ja palvelut | -108 771,03 € | -82 411,76 € |
| Aineet, tarvikkeet ja tavarat | -81 521,03 € | -60 437,08 € |
| Ostot tilikauden aikana | -78 021,03 € | -60 887,08 € |
| Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-) | -3 500,00 € | 450,00 € |
| Ulkopuoliset palvelut | -27 250,00 € | -21 974,68 € |
| BRUTTOTULOS | 245 445,33 € | 243 375,76 € |
| Henkilöstökulut | -185 165,64 € | -166 433,21 € |
| Palkat ja palkkiot | -134 835,40 € | -133 173,07 € |
| Henkilösivukulut | -50 330,24 € | -33 260,14 € |
| Eläkekulut | -34 518,28 € | -24 323,33 € |
| Muut henkilösivukulut | -15 811,96 € | -8 936,81 € |
| Poistot ja arvonalentumiset | -2 805,00 € | -3 719,95 € |
| Suunnitelman mukaiset poistot | -2 805,00 € | -3 719,95 € |
| Liiketoiminnan muut kulut | -66 564,76 € | -54 681,27 € |
| Vapaaehtoiset henkilösivukulut | -1 069,50 € | -432,57 € |
| Toimitilakulut | -39 366,37 € | -37 488,37 € |
| Ajoneuvokulut | -399,53 € | -213,25 € |
| Muut kone- ja kalustokulut | -15 742,10 € | -3 737,05 € |
| Markkinointikulut | -1 970,51 € | -1 175,65 € |
| Hallintopalvelut | -1 626,35 € | -3 434,94 € |
| Muut hallintokulut | -2 507,24 € | -2 321,44 € |
| Muut liikekulut | -3 883,16 € | -5 878,00 € |
| LIIKEVOITTO (-TAPPIO) | -9 090,07 € | 18 541,33 € |
| Rahoitustuotot ja -kulut | -3 838,20 € | -4 963,48 € |
| Korkokulut ja muut rahoituskulut | -3 838,20 € | -4 963,48 € |
| Muille | -3 838,20 € | -4 963,48 € |
| TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA | -12 928,27 € | 13 577,85 € |
| Tilinpäätössiirrot | 23 000,00 € | -8 000,00 € |
| Verotusperusteisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+) | 23 000,00 € | -8 000,00 € |
| TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO) | 10 071,73 € | 5 577,85 € |

Kuva 6. Yritys X:n tuloslaskelma ajalta 1.7.2015–30.6.2016 sekä 1.7.2016–30.6.2017.

Kuvassa 6 olevat tuloslaskelmat toimivat rahoituslaskelmamallin lähteenä, ja niitä voi käyttää erien oikeellisuuden tarkastamiseen. Tuloslaskelma on rahoituslaskelman laadinnan oleellinen osa – siitä saadaan selville niin apulaskelmien kuin rahavirtojen kannalta merkittävät erät.

| Tase | 30.6.2017 | 30.6.2016 |
|--|---------------|---------------|
| PYSYVÄT VASTAAVAT | 9 210,05 € | 12 015,05 € |
| Aineelliset hyödykkeet | 9 210,05 € | 12 015,05 € |
| Rakennukset ja rakennelmat | 1 025,05 € | 1 102,05 € |
| Koneet ja kalusto | 8 185,00 € | 10 913,00 € |
| VAIHTUVAT VASTAAVAT | 42 588,98 € | 66 622,81 € |
| Vaihto-omaisuus | 8 050,00 € | 11 550,00 € |
| Lyhytaikaiset saamiset | 34 538,98 € | 51 216,24 € |
| Myyntisaamiset | 34 538,99 € | 51 216,25 € |
| Muut saamiset | -0,01 € | -0,01 € |
| Rahoitusarvopaperit | 0,00 € | 740,03 € |
| Rahat ja pankkisaamiset | 0,00 € | 3 116,54 € |
| Vastaavaa | 51 799,03 € | 78 637,86 € |
| OMA PÄÄOMA | -106 474,00 € | -86 512,04 € |
| Pääomapanokset (ay) | -86 512,04 € | -111 657,31 € |
| Edellisten tilikausien voitto (tappio) | 0,00 € | 47 997,47 € |
| Yksityistilit tilikaudella | -30 033,69 € | -28 430,05 € |
| Tilikauden voitto (tappio) | 10 071,73 € | 5 577,85 € |
| TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ | 0,00 € | 23 000,00 € |
| Verotusperusteiset varaukset | 0,00 € | 23 000,00 € |
| VIERAS PÄÄOMA | 158 273,03 € | 142 149,90 € |
| Pitkäaikainen vieras pääoma | 18 912,09 € | 20 662,09 € |
| Lainat rahoituslaitoksilta | 0,00 € | 0,00 € |
| Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta | 18 912,09 € | 20 662,09 € |
| Lyhytaikainen vieras pääoma | 139 360,94 € | 121 487,81 € |
| Lainat rahoituslaitoksilta | 482,67 € | 0,00 € |
| Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta | 1 830,00 € | 1 830,00 € |
| Ostovelat | 27 474,29 € | 38 121,44 € |
| Muut velat | 66 166,55 € | 28 351,42 € |
| Siirtovelat | 43 407,43 € | 53 184,95 € |
| Vastattavaa | 51 799,03 € | 78 637,86 € |

Kuva 7. Yritys X:n tase tilikausien loppuilta 30.6.2016 ja 30.6.2017.

Kuvassa 7 olevat taseet toimivat myös rahoituslaskelmamallin erien lähteenä, ja niistä voi tarkistaa erien oikeellisuuden. Taseiden tilikausien loppusummien muutoksella saadaan rahoituslaskelman kannalta ehdottoman tärkeää tietoa erien muodostamiseen.

4.3.3 Suora rahoituslaskelmamalli

Kuten edellä on mainittu, niin toimeksiannossa käytetään suoraa rahoituslaskelmamallia. Tämä mahdollistaa mallin automatisoinnin yhdessä välillisen menetelmän kanssa, jolloin tarvittavat tiedot saadaan tuloslaskelmasta ja taseesta.

Kun apulaskelmilta ja tilinpäätöstiedoilta on saatu määriteltyä rahavirtojen erät – ne linkitetään Excelissä taulukkotunnisteiden mukaan, jolloin kukin erä sijoittuu aina jatkossakin oikeaan kohtaan, jolloin laskelmamalli toimii automaattisesti ja vaatii ainoastaan tuloslaskelman sekä taseen tuomisen sovellukseen.

Liiketoiminnan rahavirran laadinta

Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja määritetään myynnistä saatujen maksujen erotuksella, jonka jälkeen siitä vähennetään maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista. Täten saadaan liiketoiminnan rahavirta ratkaistuksi. Yritys X on yritysmuodoltaan yksityinen elinkeinonharjoittaja, jonka vuoksi saatuja osinkoja ja maksettuja välittömiä veroja ei tilikaudelta kerry. Osakeyhtiöllä edellä mainitut erät olisivat merkittävässä osassa.

Investointien rahavirran laadinta

Investointien rahavirran ratkaisemiseksi lasketaan yhteen investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä investoinnit muihin sijoituksiin. Tällöin saadaan tässä tapauksessa investointien rahavirta määriteltyä. Muita investointien tuloja tai menoja ei Yritys X:llä, joten kyseinen rahavirran selvittämiseen ei muita eriä vaadittu, mutta mikäli sellaisia tilikaudelta ilmenisi, niin ne kirjattaisiin alempana olevan kuvan mukaisesti.

Rahoituksen rahavirran laadinta

Rahoituksen rahavirran laadintaan tarvittavia eriä ovat tässä tapauksessa lainojen muutos tilikauden aikana ja kauden yksityiskäyttö, ja niiden yhteisarvosta saadaan rahoituksen rahavirta. Muita kyseisen rahavirran määrittämiseen tarvittavia eriä ei tässä tapauksessa

ole, mutta niitä on useita, joista esimerkkinä omien osakkeiden myynti sekä lainojen nostot ja maksut.

Rahavarojen muutos

Rahavarojen muutos saadaan laskemalla yhteen kaikki rahavirrat – kyseinen summa on siis rahoituslaskelman niin sanottu ratkaisu. Kun rahavarojen muutos on laskettu, se voidaan tarkistaa laskemalla se yhteen tilikauden alussa olevien rahavarojen kanssa, jolloin vastaukseksi saadaan rahavarat tilikauden lopussa. Mikäli rahavarat tilikauden alussa ja lopussa yhteenlaskettuna vastaavat määrältään rahavarojen muutosta, niin rahoituslaskelma antaa oikean vastauksen.

| Suora rahoituslaskelmamalli | |
|---|-------------------|
| Liiketoiminnan rahavirta (Kilan yleisohje 30.1.2007): * | |
| Myyntistä saadut maksut | 370 893,62 |
| Liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut | 0 |
| Maksut liiketoiminnan kuluista (-) | -194 813,32 |
| Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja | 176 080,30 |
| Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista (-) | -3 838,20 |
| Saadut korot liiketoiminnasta | 0 |
| Saadut osingot liiketoiminnasta | 0 |
| Maksetut välittömät verot (-) | 0 |
| Liiketoiminnan rahavirta (A) | 172 242,10 |
| Investointien rahavirta: | |
| Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin (-) | 18 420,10 |
| Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot | 0 |
| Investoinnit muihin sijoituksiin (-) | 740,03 |
| Luovutustulot muista sijoituksista | 0 |
| Myönnetyt lainat (-) | 0 |
| Lainasaamisten takaisinmaksut | 0 |
| Saadut korot investoinneista | 0 |
| Saadut osingot investoinneista | 0 |
| Maksetut välittömät verot (-) | 0 |
| Investointien rahavirta (B) | 19 160,13 |
| Rahoituksen rahavirta: | |
| Maksullinen osakeanti | 0 |
| Omien osakkeiden hankkiminen (-) | 0 |
| Omien osakkeiden myynti | 0 |
| Lyhytaikaisten lainojen nostot | 0 |
| Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut (-) | 0 |
| Pitkäaikaisten lainojen nostot | 0 |
| Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut (-) | 0 |
| Lainojen lyhentyminen/lisääntyminen kauden aikana | -34 717,80 |
| Maksetut korot ja maksut rahoituskuluista (-) | 0 |
| Kauden yksityiskäyttö (-) | -182 914,31 |
| Maksetut välittömät verot (-) | 0 |
| Rahoituksen rahavirta (C) | -217632,11 |
| Lainojen muutos kauden aikana | -34 717,80 |
| Rahavarojen muutos (A + B + C) lisäys (+) / vähennys (-) | -26 229,88 |
| Rahavarat tilikauden alussa | 3 116,54 € |
| Rahavarat tilikauden lopussa | -23 113,34 |

Kuva 8. Yritys X:n rahoituslaskelma.

Kuvassa 8 Yritys X:n varsinainen suora rahoituslaskelma, joka on tehty noudattaen Kirjanpitolautakunnan yleisohjetta rahoituslaskelman laatimisesta. Siitä ilmenee rahavirtojen kolmijaon perusteella liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirta sekä rahoituksen rahavirta. Edellä mainituista saadaan kuvan mukaisesti laskettua rahavarojen muutos tilikauden aikana sekä tilikauden varat sen alussa ja lopussa. Kuvasta 7 ilmenee myös rahoituslaskelmaan käytetyt erät sekä niiden määrät. Siitä voidaan myös todentaa, että rahavarojen muutos vastaa tilikauden alun ja lopun yhteenlaskettua määrää, joten rahoituslaskelman voidaan todeta olevan toimiva.

4.3.4 Toimeksiantajan teemahaastattelu

Opinnäytetyön kehittämistutkimuksen tiedonkeruumenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu, sillä sen koettiin vapaan muotonsa vuoksi soveltuvan tähän tapaukseen. Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 48) mukaan teemahaastattelussa kaikkein oleellisinta on se, että yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa. Heidän mukaansa tämä vapauttaa tutkijan näkökulmasta ja tuo tutkittavien äänen kuuluviin.

Teemahaastattelussa yhdistyvät teema ja haastattelu. Kanasen (2015, 148) mukaan teemat ovat eräänlaisia keskustelun aiheita, jotka ovat luonteeltaan laaja-alaisia ja niihin ei voida vastata lyhyesti. Haastattelusta hän jatkaa, että se tarkoittaa sananmukaisesti tutkijan ja tutkittavan välistä kasvokkain tapahtuvaa keskustelua. Lisään vielä, että oikeanlainen vuorovaikutus on teemahaastattelussa avainasemassa.

Haastattelun kohteena on toimeksiantajayrityksen toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja *Juhani Palomäki*, hän on koulutukseltaan kauppatieteiden maisteri ja ammatiltaan laskentatoimen lehtori, joka toimii sivutoimisena yrittäjänä tilitoimistossa nimeltään Fitrail Oy. Haastateltavan valinnassa päädyttiin toimeksiantajaan, sillä hänen koettiin olevan validein kohde tutkittavan ilmiön rakentamisessa ja ymmärtämisessä. Toimeksiantajana Palomäki tuntee toimeksiantona toteutettavan rahoituslaskelmamallin vaatimukset, asiakkaan tarpeet sekä tilitoimistoalan ja oman yrityksensä kehittämistarpeet. Kanasen (2015) mukaan haastateltavat valitaan niin, että ilmiö liittyy heihin, eli valitaan ne henkilöt, joita ilmiö koskettaa.

4.3.5 Haastattelutulokset

Fitrail Oy:n muuttuvat palvelut

Haastattelun alkuun käytiin läpi haastateltavana toimivan tilitoimistoyrittäjä *Juhani Palomäen* kanssa hänen tarjoamiaan palveluita:

“Palveluitani ovat lähinnä perinteiset tilitoimiston palvelut, kuten kirjanpito ja sitä kautta tietysti tilinpäätösten laadinta ja veroilmoitukset ja tietysti arvonlisäverot, vuosittainen veroilmoitus ja tuloveroilmoitus elinkeinotoiminnasta ja sitten tällaisia yksittäisiä lainopillisia palveluita tarjoan myös. Sellaisia sopimuksen laatimisia, perunkirjotuksia ja perinnönjakosopimuksia, jotka eivät vaadi asianajajan lupia. Ehdottomasti pääpaino kuitenkin kirjanpitopalvelussa ja tilinpäätöspalvelussa – ne ovat niin kuin syömähammas.” (Palomäki 2020.)

Fitrail Oy:n palvelut noudattavat pääasiassa perinteisen tilitoimiston tarjontaa, vaikka tietysti myöskin lainopillisia palveluita tarjoaa pienessä mittakaavassa.

Seuraavaksi haastattelussa jatkettiin tarkemmin hänen tarjoamien laskentatoimen palveluiden sisällöstä ja prosessista:

“Käytännössä palvelu sisältää sen, että asiakas toimittaa kirjanpitomateriaalin. Perinteisessä tapauksessa nämä sisältävät paperitositteet eli laskut, kuitit, tiliotteet yms. materiaalit. Toimeksiannon yhteydessä – eli kun asiakas toimittaa materiaalit niin siitä kahden viikon kuluessa teen sitten kirjanpidon. Tyypillisesti se on se kuukausikirjanpito mikä siinä tehdään ja siinä sitten lasketaan arvonlisäveron määrä siltä kuukaudelta. Minun kokemusteni mukaan tällainen pieni mikroyrittäjä tekee sen kirjanpidon takia, että se arvonlisäverolaskelma tulee tehtyä, sillä se tulee verottajalle oma-aloittaisesti lähettää. Tämän takia pienyrittäjät kirjanpitonsa kuukausittain teettää. Esimerkiksi terveydenhuollon asiakkaalleni, joka arvonlisäverovelvollisuudesta vapautettu, niin sille teen sitten vain 12kk kirjanpidon kerralla ja sitten tilinpäätöksen sekä veroilmoituksen. Sille kun ei ole tahoja, jotka haluaisivat siltä väliltä tietoa. Tällainen peruspaketti mitä tarjoan.

Sitten olen koittanut tarjota tätä modernia mallia. Minulla on kaksi ohjelmaa, joilla toimin, vaikka pieni toimisto olenkin. Minulla on tämä Asteri -ohjelmisto, jolla teen perinteisen paperisen kirjanpidon. Jos asiakkaalla on halua modernimpaan järjestelmään ja verkkolaskujen lähettämiseen ja vastaanottamiseen, niin sitten käytän Netvisoraa.” (Palomäki 2020.)

Palomäki kuvaa kirjanpidon prosessinsa hyvin käytännönläheisesti. Tekstistä käy myös selväksi, että hänen kokemustensa mukaan pienyrityksille lakisääteinen arvonlisäverolaskelma on pääsyy kirjanpito- ja rahoituspalvelujen käyttöön. Fitrail Oy tarjoaa perinteisen paperisen kirjanpidon lisäksi myös sähköistä mallia niille, joilla on siihen valmiudet.

Seuraavaksi keskusteltiin sisäisen laskentatoimen ja rahoituslaskemien käytön halukkuudesta asiakkaiden näkökulmasta:

“Ne eivät halua, ellei ole pakko. Jos joku ulkopuolinen taho ei sitä vaadi. Tässäkin tapauksessa oli sellainen tilanne, että jolle se rahoituslaskelma tehtiin, niin hänen pääasiakkaansa vaatii kvartaalin välein laadittavan rahoituslaskeman.

Sitten jos jotain investointia suunnitellaan, niin silloin pitää vähän miettiä ja tehdä tällaista analyttistä tuloslaskentaa, että sellaisia tilanteita voi tulla.” (Palomäki, 2020)

Fitrail Oy:n asiakkaat eivät ilman ulkopuolisen tahon vaatimusta ole kiinnostunut käyttämään sisäisen laskennan tai rahoituslaskelman palveluita. Investointeja suunniteltaessa on kuitenkin käytetty tuloslaskelman analysointia hyväksi.

Jatkoin kysymällä, että onko käytetty investointien suunnittelussa rahoituslaskelmaa esimerkiksi pankin vaatimuksesta:

“Itseasiassa ei ole kertaakaan halunnut, mutta pankki on halunnut tilinpäätöstiedot ja he ovat voineet itse sitten muokata sen rahoituslaskelman muotoon.

Asiakkaalle olen kuitenkin tehnyt investointien rahavirtojen laskemista, joista katsottu millaisiin lyhennyksiin pystyy yms.” (Palomäki 2020.)

Pankki ei ole vaatinut Fitrail Oy:n asiakkailta rahoituslaskelmaa, mutta on mahdollista, että he laativat sen itse tilinpäätöstiedoista. Asiakkaille on tehty investointien rahavirtalaskelmia, sillä niistä näkee millaiset lainanlyhennykset ovat sopivat. Lisäksi tietysti rahoittaja saa tietoa asiakasyrityksen maksukyvyistä.

Seuraavaksi kysyin, että saavatko hänen asiakkaansa tarpeeksi tietoa perinteisistä kirjanpidon palveluista tukemaan tulevaisuuden päätöksiä:

“Niitä kiinnostaa enemmän oma ala, että tällainen talouden raportointi on välttämätön paha, joka pitää vaan lakisääteisesti hoitaa. Tällainen talouden johtaminen ja suunnittelu rajoittuu pienyrittäjillä siihen, että katsotaan tiliotteelta, että riittääkö raha vai eikö se riitä.

Sitten on tällaisia, jotka ovat olleet kauemmin alalla, niin niillä on sellainen tapa, että kun tilinpäätöstä käydään läpi, niin ne vähän pohtivat miten tällaisella vauhdilla pääsisi veloista pois.” (Palomäki 2020.)

Fitrail Oy:n asiakaskunta koostuu pienyrittäjistä, joille oma ala on se kiinnostuksen kohde ja talouden raportointi siltä osin kuin se on pakollista. Pidemmän linjan yrittäjät miettivät, että miten nykyisellä taloudellisella tilanteella pääsee lainoista pois.

Kysyin, että hyödyttäisikö asiakkaita käyttää tarjoamia johdon laskentatoimen palveluita:

“Joillekin varmasti voisi olla hyötyä, jos niitä vähänkin kiinnostaisi. Niillä voisi helpostikin jäädä enemmän rahaa käyttöön pienellä suunnitelmallisuudella.

Luokittelisin asiakkaani kolmeen kategoriaan. Ensimmäisessä on sellaisia, jotka selkeästi ottavat oppia. Toinen on sellainen, joille neuvon vähän toimintatapoja, joilla vois saada enemmän ja he ottavat joitain juttuja käyttöön. Kolmas ryhmä on sellainen, että he kintaalla ikään kuin viittaavat neuvoilleni.” (Palomäki 2020.)

Palomäki uskoo, että asiakaskuntansa hyötyisi johdon laskentatoimen palveluista, sillä heillä jäisi enemmän rahaa käyttöön, mikäli lisättäisiin suunnitelmallisuutta. Hän luokittelisi asiakaskuntansa kolmeen ryhmään sen mukaan, että kuinka he ottavat laskentatoimen palveluista opikseen.

Onko tämä kolmas ryhmä niitä, jotka eivät halua muutosta?

“Kyllä, ne haluavat mennä niin kuin ennenkin. Kyllä tällaisen digitalisoitumisen vuoksi, vaikka kuinka tulisi uusia järjestelmiä niin ei tietyt toimijat ilman pakotusta ota niitä käyttöön. Jos puhutaan siitä, kolmannesta ryhmästä, niin ne odottavat enemmän eläkettä ja yrittävät sinne asti mennä vanhalla tavalla.” (Palomäki 2020.)

Tietyt toimijat eivät ole halukkaita muutokseen, vaikka digitalisoitumisen uskotaan kasvattavan merkittävästi yritysten kannattavuutta. Palomäen aiemmin mainitsema kolmas ryhmä tyypillisesti haluaa mennä tavoilla, joita on tottunut käyttämään aieminkin. He ovat niin lähellä eläkeikää, että vieroksuvat uuden opettelemista.

Mitä ajattelet digitalisaatiosta tilitoimistoalalla, koetko siitä olevan hyötyä omalla kohdallasi?

“Kyllä, ehdottomasti. 5–10 vuoden aikana se on nopeuttanut sen verran, että puoliintunut ajankäyttö perustekemiseen. Ei tarvitse enää läheskään niin paljo olla koneen äärellä kotona. Nykyään on niin automaattista, kun pankkiinkin on yhteys johon järjestelmä ilmoittaa tilitiedot.” (Palomäki 2020.)

Palomäki on kokenut, että digitalisoituminen tilitoimistoalalla on tuonut merkittäviä säästöjä ajankäytössä.

Rahoituslaskelmamalli Fitrail Oy:lle

Mikä oli suurin syy toimeksiannollesi rahoituslaskelmamallin luomisesta?

“Asiakkaanani päätoimeksiantaja vaatii tällaista kvartaalin välein ilmoitettavaa rahavirtalaskelmaa, joilla toimeksiantaja varmistaa, ettei sitä kautta tule mitään häikkää niiden toimintaan. Tein asiakkaalle simppelin rahavirtalaskelman kvartaalin välein ja sitten mietin, että miten voisin tehdä tästä helpompaa ja vaivattomampaa, niin annoin toimeksiannon sitten sinulle – sinä saisit sitten tehtyä tällaisen Excel -laskelmamallin, sillä sinne saa pudotettua tuloslaskelman ja taseen. Tämän avulla saisin sitten helpommin palveltua asiakastani, ja ei niin paljon työllistäisi minua. Se oli tässä niin kun puhtaasti tarkoitusperä ja tietysti asiakkaani ei kuulu siihen kolmanteen ryhmään, että voi ottaa siitä laskelmasta jotain opikseenkin, mutta en tiedä onko sillä sitten muuta käyttöä laskelmalle – muuta kuin pääasiakkaan raportointi, vaikka rahoituslaskelmahan on todella paljastava laskelma – siitä näkee mistä rahat tulee ja mihin ne menevät.” (Palomäki 2020.)

Palomäki paljastaa toimeksiannon syyn ja tavoitteet. Toimeksiannosta hän toivoi saavansa toimivan rahoituslaskelmamallin, joka toisi ajansäästöä yritykselleen ja hyödyllistä informaatiota asiakasyrityksen raportointia varten. On olemassa myös mahdollisuus, että asiakasyritys käyttäisi laskelmasta saatavaa informaatiota yrityksensä kehittämiseen.

Koetko, että asiakasyrityksesi voisi rahoituksen kannalta hyötyä jotenkin rahoituslaskelmasta?

”Kyllä voisi – jos vain ottaisi jotain niin sanotusti onkeensa. Tämä yrityshän on sellainen, että sillä ei ole pitkäaikaista velkaa – eli sieltä on isot lainat maksettu pois, mutta sitten on tullut jotain häikkää välillä lyhyiden lainojen kanssa, koska tämän alan kanssa on ollut niin sanottua turbulenssia viime aikoina, joten on ollut aikoja ilman tilauksia. Olen antanut sille konsultaatiota, mitenkä vois päästä tehokkaampaan rahan käyttöön.” (Palomäki 2020.)

Laaditusta rahoituslaskelmasta voisi olla Fitrail Oy:n asiakasyritykselle myös rahoituksellista hyötyä, koska sillä on lyhytaikaista lainaa johtuen toimialan syklisyydestä. Asiakasyritys voisi siis käyttää rahoituslaskelman rahavirroista saatua informaatiota tehokkaampaan rahankäyttöön – hän voisi esimerkiksi rajoittaa käteisnostojen määrää, silloin kun on syklin huonolla osuudella, jolloin lyhytaikaista lainaa ja siitä koituvia rahoituskuluja voisi myös rajoittaa.

Uskotko, että jos lähtisi omatoimisesti esittämään rahoittajalle rahoituslaskelmaa, niin siitä olisi hyötyä?

”Kyllä uskon, että se toisi uskottavuutta, jos olisi rahoituslaskelma esittää – ja ihan vain dokumentti mistä selviää mistä rahaa tulee ja mihin sitä menee, niin ei siitä ainakaan haittaa ole.” (Palomäki 2020.)

Palomäki uskoo, että hänen asiakasyrityksensä voisivat hyötyä rahoituslaskelman omatoimisesta esittämisestä rahoittajalle, jolloin uskottavuus ainakin kasvaisi.

Koetko, että tästä rahoituslaskelmasta voisi sinulle olla hyötyä muiden asiakkaiden kanssa tai jollain muulla tapaa?

”Joo, ehdottomasti! Minulla on aikomus ottaa tulevissa tilipäätösten esittelyissä mukaan rahoituslaskelma ainakin joillakin asiakkailta – mikäli saan laskelmamallia muokattua sen verta, että se sopii muillekin asiakkaille. Esitän sitten rahavirrat tilinpäätöskeskustelussa, sillä tavalla se palvelee sitten muitakin asiakkaita, jos ne vaan haluavat tulla palveluksi.

Rahoituslaskelmassahan sinä joudut mennä tosi syvälle taseessa ja tuloslaskelmassa, jotta näet mistä raha on tullut ja mihin se menee, mutta sitten

kun sen tuo tähän muotoon, niin se on selkeää, että mistä rahat on tullut ja mihin mennyt.” (Palomäki 2020.)

Palomäki uskoo, että Fitrail Oy hyötyy toimeksiantona laaditusta rahoituslaskelmamallista myös muiden asiakkaidensa palvelussa, sillä hän pystyy ajallisesti tehokkaasti tuottamaan asiakasyrityksensä rahavirrat helposti esitettävään muotoon. Laskelmamalli vaatii kuitenkin pientä muokkausta, mikäli sitä käytetään muunlaisen kuin yksityisen elinkeinonharjoittajan yritysmuodon yhtiöön. Laskelmamalli on kuitenkin helposti muokattavissa muutaman esitettävän erän vaihdoksella. Se mistä rahat on tullut ja menneet selviää myös kirjanpidon pääkirjalta, jota käytetäänkin suoran rahoituslaskelman laadinnassa.

Mikä motiivi asiakkaasi pääasiakkaalla on rahoituslaskelman laadintaan?

“Se tieto mitä toimeksiantajan tässä tarvitsee tietää, onko lainat lisääntynyt vai vähentynyt ja onko perusliiketoiminta kannattavaa. Ne niin kuin voi seurata, että onko toiminta mennyt tappiolliseksi ja alkaako lainamäärä paisumaan.” (Palomäki 2020.)

Fitrail Oy: asiakkaan pääasiakas vaatii rahoituslaskelmaa, sillä siten se voi seurata Yritys X:n rahoitusrakennetta ja liiketoiminnan kannattavuutta. Pääasiakas voi sitten arvioida omaakin riskienhallintaansa.

Koetko, että rahoituslaskelma tulisi olla pakollinen myös pienille yrityksille?

“Rahoituslaskelmamalli on tosiaan sellainen, että en koe, että sitä pitäisi pienille yrityksille mitenkään pakolliseksi tekemään. Ulkoiset osapuoletkin saa tarvittavan tiedon yrityksen taloudesta taseesta ja tuloslaskelmasta.” (Palomäki 2020.)

Rahoituslaskelmaa ei tulisi asettaa pienille yrityksille pakolliseksi, sillä ulkoiset osapuolet saavat tarvittavan tiedon tuloslaskelmasta ja taseesta. Osa pienyrityksistä kuitenkin voisi hyötyä rahoituslaskelmasta yrityksen kehittämisessä.

4.4 Johtopäätökset

Rahoituslaskelmamalli luotiin Kirjanpitolautakunnan rahoituslaskelman yleisohjeen noudattaen. Tavoitteena oli luoda toimeksiantajalle rahoituslaskelmamalli, jonka laatimiseen ei jatkossa tarvitse muuta kuin tuoda tuloslaskelma ja tase toiminnanohjausjärjestelmästä, jonka jälkeen laskelmamalli ratkaisee rahavirrat ja täten rahoituslaskelman.

Rahoituslaskelmamallin tavoitteena oli säästää toimeksiantajan aikaa ja täten kehittää tilitoimiston palveluja siten, että automatisoinnin avulla toimeksiantaja voi käyttää aikaansa rutiininomaisten tehtävien sijaan muuhun liiketoimintaansa. Rahoituslaskelmamalli testattiin Yritys X:n tuloslaskelmalla ja taseella. Toimeksiantajan kanssa totesimme mallipohjan toimivaksi ja vastaavan vaatimuksia.

Haastattelussa selvisi, että tietyn tyyppiset asiakkaat voivat olla tilitoimiston digitalisoitumisen jarruttavia tekijöitä. Nämä asiakkaat saattavat olla niin tottuneita vanhoihin menetelmiin, että uudet toimintatavat tuntuvat vain vievän aikaa opetteluineen eikä nähdä sitä hyötyä mitä ne tuovat mukanaan. Toimeksiantaja uskoo, että tämän tyyppiset asiakkaat eivät välttämättä ole innokkaina ottamassa vastaan hänenkään tarjoamiaan uudistuksia tai palveluita ainakaan ilman ulkoisen osapuolen pakotusta.

Toimeksiantaja uskoo mallipohjan säästävän merkittävästi aikaa rahoituslaskelman laadinnassa sekä rahavirtojen raportoinnissa Yritys X:n pääasiakkaalle. Toimeksiantaja aikoo käyttää mallipohjaa myös muiden asiakasyritystensä rahavirtojen selvittämisessä, jonka jälkeen aikoo esittää ne tilinpäätöskeskusteluissa. Kokeneimmat yrittäjät saattavat myös hyötyä rahoituslaskelmasta, mikäli vain haluavat ottaa tietoa vastaan ja käyttää sitä oman liiketoimintansa kehittämisessä.

5 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli laatia toimeksiantajalle käyttökelpoinen rahoituslaskelmamalli, johon tarvitsee jatkossa ainoastaan tuoda toiminnanohjausjärjestelmältä Yritys X:n tuloslaskelma ja tase, jonka jälkeen mallipohja laskee rahoituslaskelman. Toimeksiantajan motiivina toimeksiantoon oli Fitrail Oy:n ajankäytön tehostaminen rahoituslaskelmamallin käyttöönotolla. Jatkossa sen ei tarvitse enää itse luoda minkäänlaista rahavirtalaskelmaa tai rahoituslaskelmapohjaa, joten ajansäästö on merkittävä.

Teoreettinen viitekehys sijoittuu toiseen lukuun ja se koostuu keskeisten käsitteiden välisistä yhteyksistä, jotka keskittyvät tässä työssä rahoituslaskelmamallin laadinnan tuomista hyödyistä muuttuvan tilitoimistoalan palveluiden kehittämisessä. Viitekehyksessä kerrotaan tilitoimiston palveluista ja niiden muuttumisesta digitalisaation myötä. Myös digitalisaation myötä -ja vastavaikuttajat tuodaan esille, ja näitä todenmukaisuutta haastetaan empiirisen osuuden teemahaastattelussa.

Kolmas luku rakentuu kehitettävän asian tarkastelun ympärille, joka tässä työssä koostuu rahoituslaskelmaan tarkemmasta perehtymisestä. Opinnäytetyössä luotu rahoituslaskelmamalli tehtiin noudattamaan Kirjanpitolautakunnan ohjeistusta rahoituslaskelman laadinnasta. Kolmannessa luvussa keskityttiin nimenomaan rahoituslaskelman suoraan laadintamenetelmään, sillä se on bruttomääräisenä informatiivisempi kuin epäsuora menetelmä – se oli myös toimeksiantajan vaatimus.

Neljäs luku sisältää empiirisen osuuden, joka tässä työssä tarkoittaa itse rahoituslaskelmamallin luontia prosessina sekä teemahaastattelua, jolla oli tarkoitus saada selville laaditun rahoituslaskelman tuomat hyödyt toimeksiantajalle ja mahdollisesti sen sidosryhmille.

Rahoituslaskelmamallin laadintaprosessi alkoi tietysti aiheeseen perehtymisellä, jota tuodaan enemmän esille kolmannessa luvussa, jossa tarkastellaan aihetta tarkemmin. Mallipohja luotiin Excel -taulukkolaskelmaohjelmaa käyttäen, johon täytettiin aluksi erien nimet niille määritettyjen taulukkokoodien mukaan. Tämän jälkeen tuotiin tuloslaskelman ja taseen tiedot Exceliin, jonka jälkeen niiden erät asetettiin oikeille paikoilleen

rahoituslaskelmassa. Seuraavaksi asetettiin laskentakaavat jokaisen erän, apulaskelman ja rahavirtojen osalta. Tämän jälkeen rahoituslaskelmamalli oli toimintakykyinen ja siihen tarvitsee vain uusi liittää tuloslaskelma ja tase, mikäli haluaa käyttää toisen vuoden tilinpäätöstietoja.

Haastattelu suoritettiin teemahaastatteluna ja siinä selvitettiin laaditun rahoituslaskelman hyödyistä toimeksiantajalle ja sen sidosryhmille – myös muuttuvat tilitoimiston palvelut olivat osana haastattelua. Siitä saaduista tuloksista on pääteltävissä, että laaditusta rahoituslaskelmamallista on hyötyä toimeksiantajalle ajansäästön merkeissä ja se helpottaa myös toisenlaisten yhtiömuotojen rahoituslaskelman laadinnassa. Todettavissa on myös, että tilitoimistoalalla digitalisaatio on tuonut toimeksiantajalle merkittävää ajansäästöä, mutta täyteen automatisaation päästäkseen täytyisi saada loputkin asiakkaat sähköiseen malliin mukaan.

Mahdollisessa jatkotutkimuksessa voisi lähteä tutkimaan, että kuinka paljon digitalisaatio on tuonut ajansäästöä ja kasvattanut kannattavuutta keskimäärin tilitoimistoalalla. Jos tuloksista saataisiin selville merkittävää kasvua, niin ehkä jo nyt nopeaa tuloa tekevään digitalisoitumiseen saataisiin vielä lisää vauhtia, mikäli huomattaisiin konkreettiset hyödyt. Toisessa mahdollisessa jatkotutkimuksessa voisi lähteä tutkimaan tarkemmin rahoituslaskelman konkreettisia hyötyjä esimerkiksi rahoituksen ja talousjohtamisen kannalta. Siinä voitaisiin usean rahoituslaskelmaa hyödyntävän yhtiön hyötyjä tutkia ja saada tätä kautta yleiseen tietoisuuteen vaikkapa jonkinlainen rahoituslaskelman analysoinnin yleisohjeistus.

LÄHTEET

A 30.12.2004/1313. Kirjanpitoasetus.

Ahosola, Juuli. & Ahosola, Juho. 2020. Kirjanpidon ja verotuksen erityiskysymyksiä käytännönläheisesti. Helsinki: Kauppakamari Oy. [Viitattu 28.11.2020]. Saatavana KauppakamariTieto -palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.

Arnold, A. G., Ellis, R. B. & Krishnan, V. Toward Effective Use of The Statement of Cash Flows. [Verkojulkaisu]. Journal of Business and Behavioral Sciences, vol. 30, no. 2, 2018, pp. 46–62 [Viitattu 29.03.2021]. Saatavana EBSCOhost Business Source Complete -palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.

Huhtala, M. 2019. Rahoituslaskelma osana yhdistyksen tilinpäätöstä. Lahden ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/266093/Huhtala_Markus.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Kallunki, J. 2014. Tilinpäätösanalyysi. [Verkkokirja]. Helsinki: Talentum Media. [Viitattu 28.10.2020]. Saatavana Alma Talentin verkkokirjahylly -palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kirjanpitolautakunta. 30.01.2007 Yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta. [Verkkosivu]. Helsinki: Alma Talent Oy. [Viitattu 26.10.2020]. Saatavana Alma Talentin Fokus -palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.

L 30.12.1993/1607. Laki luottolaitostoiminnasta.

L 18.7.2008/521. Vakuutusyhtiölaki.

L 14.12.2012/746. Arvopaperimarkkinalaki.

L 30.12.2015/1620. Kirjanpitolaki.

Lahti, V. 2018. Tilitoimiston muutosprosessi kohti sähköistä taloushallintoa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden tutkinto-ohjelma. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/150253/Lahti_Veera.pdf?sequence=4

Lemettinen, T. 2016. Rahoituslaskelma ERP-järjestelmässä, Case: Mavisystems Oy. Laurea-ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Saatavana:

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/117564/Opinnaytetyo+Lemettinen+Toni.pdf?sequence=1>

- Leppiniemi, J & Kaisanlahti, T 2018. Tilinpäätäjän käsikirja. 4. uud. p. Helsinki: AlmaTalent.
- Leppiniemi, J & Kaisanlahti, T. 9.4.2020. Liikekirjanpito. [Verkkokirja]. Helsinki: Alma Talent. [Viitattu 12.8.2020]. Saatavana Alma Talent Focus -palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Leppiniemi, J & Kykkänen, T. 2019. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. [Verkkokirja]. Helsinki: Talentum Media. [Viitattu 25.11.2020]. Saatavana Alma Talentin Verkkokirjahylly -palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Loth, R. 2021. Understanding the Income Statement. Investopedia. [Viitattu 14.4.2021]. Saatavana: <https://www.investopedia.com/articles/04/022504.asp>
- Mela-Vainio, M. 2015. Rahoitussuunnittelupalvelujen kehittäminen osana tilitoimiston palveluntarjontaa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden tutkinto-ohjelma. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/103753/Mela-Vainio_Marianne.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Mikä on tase ja mitä se kertoo? 2014. [Verkkosivu]. Talousverkko. [Viitattu 25.11]. Saatavana: <https://www.talousverkko.fi/mika-on-tase-ja-mita-se-kertoo/>
- Murphy, C. 2020. Understanding the Cash Flow Statement. Investopedia. Saatavana: <https://www.investopedia.com/investing/what-is-a-cash-flow-statement/>
- National Council of Educational Research and Training. 2012. Accountancy: Company Accounts and Analysis of Financial Statements Textbook for Class 12. [Verkkokirja]. eVirtualGuru. Saatavana: <https://evirtualguru.com/accountancy-company-accounts-analysis-financial-statements-textbook-class-12/>
- Palomäki, J. 2020. Toimitusjohtaja. Fitrail Oy. Haastattelu 03.12.2020.
- Paulasalo, J. 2017. Tilitoimistopalvelujen kehittämistarpeiden kartoittaminen: kyselytutkimus Seinäjoen alueen mikroyrityksille. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden tutkinto-ohjelma. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/125708/Paulasalo_Jonna.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Perälä, S & Schwartz, K. 2019. Rahoituslaskelma. [Verkkokirja]. Helsinki: Suomen Tilintarkastajat ry. [Viitattu 26.10.2020]. Saatavana ST -akatemia palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.

- Schiavi, G, Momo F, Macada, A & Behr, A. 2020. On the Path to Innovation: Analysis of Accounting Companies> Innovation Capabilities in Digital Technologies. [Verkkajulkaisu]. Saatavana EBSCOhost Business Source Complete -palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Taloushallintoliitto. 2018. Tilitoimiston palvelut. [Verkkajulkaisu]. Taloushallintoliitto. [Viitattu 21.4.2021]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/tilitoimistoasiointi/tilitoimiston-palvelut>
- Taloushallintoliitto. 2018. Tilinpäätös. [Verkkajulkaisu]. Taloushallintoliitto. [Viitattu 21.4.2021]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/tilinpaatos>
- Tarver, R. 2020. How Do the Balance Sheet and Cash Flow Statement Differ? [Verkkajulkaisu] Investopedia. Saatavana: <https://www.investopedia.com/ask/answers/032715/what-difference-between-balance-sheet-and-cash-flow-statement.asp>
- Teittinen, H. 2019. Tilitoimisto vastaa pienyrittäjän digiloikasta. [Verkkajulkaisu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 19.11.2020]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019100230827>
- Tilitoimiston palvelut. 2018. [Verkkosivu]. Taloushallintoliitto. [Viitattu 19.11.2020]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/tilitoimistoasiointi/tilitoimiston-palvelut>
- Tilinpäätös. 2018. [Verkkosivu]. Taloushallintoliitto. [Viitattu 27.11.2020]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/tilinpaatos>